

mihael

KAPELANIJA SV. MIHAELA ARKANDELA MUP - SJEDIŠTE I RAVNATELJSTVO POLICIJE

**VAZMENO
TRODNEVLJE**

TRAVANJ

Čet. 6.	Četvrtak večere Gospodnje. Veliki četvrtak, Marija Kleofina; Demetrije
Pet. 7.	Petak muke Gospodnje. Veliki petak, Ezekijel; Apolonije; Sunčica
Sub. 8.	Velika subota Vazmeno bdjenje, Stanislav; Stana; Radmila
Ned. 9.	USKRS
Pon. 10.	Ezekijel; Apolonije; Sunčica
Uto. 11.	Stanislav; Stana; Radmila
Sri. 12.	Julije; Viktor; Davorka
Čet. 13.	Martin I. papa; Ida; Justin
Pet. 14.	Valerijan, Tiburcije; Maksim
Sub. 15.	Krescencije

Naslovnica:

Slika preuzeta s: Jorge Cocco **Nova žrtva**
<https://altusfineart.com>

mihael

11/2023.

Listić Policijske kapelanije sv. Mihaela Arkandžela
MUP - sjedište i Ravnateljstvo policije,
Godište XVII. (2023.), broj 11 (562);
VAZMENO TRODNEVLJE, 2. travnja 2023.

Kontakt:

vič. Željko Rakošec, policijski kapelan,
tel.: 22 712, 85 682; e-mail: zrakosec@mup.hr

Vinko Bakula, pomoćnik kapelana,
tel.: 22 715, 82 805; e-mail: vbakula@mup.hr

MEDITACIJA

Sveto vazmeno trodnevlje 3

SLUŽBA RIJEČI

VELIKI ČETVRTAK	
UVODU LITURGIJU:	4
	Veliki četvrtak
ČITANJA:	
	Do kraja ih je ljubio 6
HOMILIJA:	
	Oporuka 8
VELIKI PETAK	
UVODU LITURGIJU:	
	Obredi Velikog petka 12
ČITANJA:	
	Do kraja ih je ljubio 14
HOMILIJA:	
	Osjećati Kristova trpljenja 24
VAZMENO BDJENJE	
UVODU LITURGIJU:	
	Uskrs- najstarija kršćanska svetkovina 27
	Obred Vazmenog bdjenja
ČITANJA:	
	Uskrsnu i ide pred vama u Galieju 32
HOMILIJA:	
	Osjećati Kristova trpljenja 40
USKRS	
ČITANJA:	
	Trebalo je da Isus ustane od mrtvih. 42
HOMILIJA:	
	Marijo, o reci što je... 46
NAŠI POKOJNI	48

Moć dobrote

Pred davnim vremenima živo je moćni kralj, koji je otišao sa vojskom u tuđe zemlje i popalio sela i gradove i odveo stanovnike u ropstvo. Svoja je djela dao urezati u kamen. Kad je osjećao da mu se približava njegov kraj, dao je sebi iz velikog kamena sagraditi divnu grobnicu i zapovjedio, da bi njegovo mrtvo tijelo bilo namazano dragocjenom mašču, da ga se raspadljivost nikada ne dotakne. Ali njegovo ime ne živi među nama, naše lice ne zasja i naše srce ne zakuca kad čujemo u njemu. I doći će dan, kada bura i kiša pobijedi kamen njegove grobnice i uništi ga i kada pijesak pustinje razbaca njegovu stopu, kao da nikad ne bi živio.

Pred davnim vremenima živio je također drugi kralj koji nije imao vojsku, niti je prolijevao krvi i palio domove. Nije dao svoje ime urezati u kamen, nego u srca ljudska. Pružao ruku grješnicima, svoju ruku nježno položio na čelo bolesnika, bio je kao sjaj svjetla siromašnima i ustrajao je u opraštanju i strpljivosti do križa.

Koji su Ga zlo proganjali, s njima je imao najdublji osjećaj i čeznuo za tim da ih primjerom odvede od neurednog života. Nije sagradio sebi grobnicu kao stari kraljevi – a ipak je za vidjeti svagdje u velikim gradovima kao i u selima, dom s tornjem koji se k nebu penje posvećen uspomeni Njegova života. I danas se po cijelom svijetu slavi sveta moć Njegova rođenja.

Gledajte: moć dobrote je veća i trajnija nego sva ratna buka ovoga svijeta. Svaka dobra, nježna riječ i svaka velika ljubav je besmrtna, pobjeđuje ruglo i prijezir te se slavi tiho u skrušenim srcima.

Sveto vazmeno trodnevlje

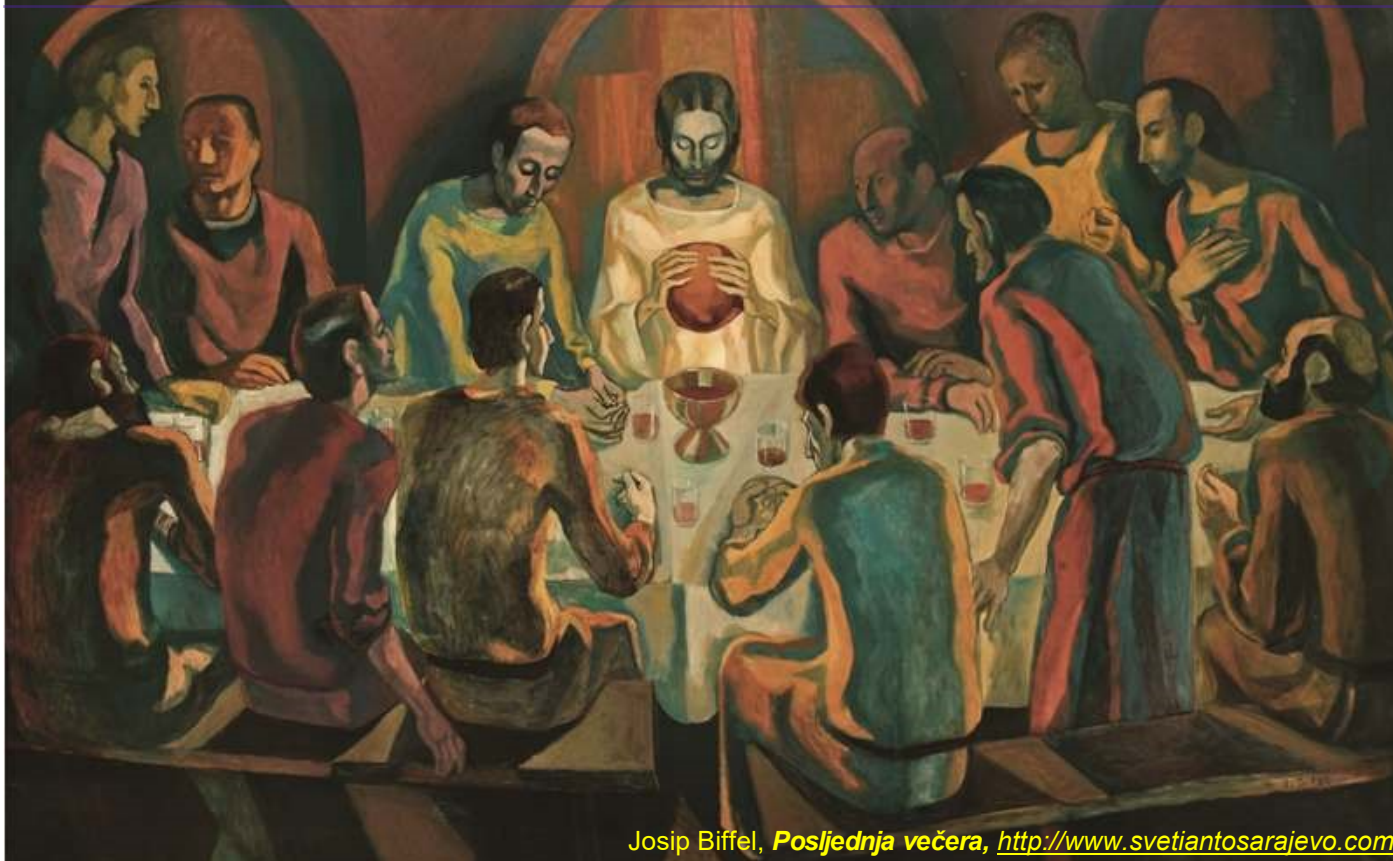
Veliki četvrtak

Obnova poslije Drugog vatikanskog sabora označuje kako korizma traje do Mise večere Gospodnje na Veliki četvrtak, kojom započinje vazmeno trodnevlje...

Veliki četvrtak je dugo vremena bio odvojen od samog vazmenog trodnevlja te je, kao takav, smatran posljednjim danom korizme. U početcima je to bio aliturgijski dan, odnosno dan bez slavljenog euharistije. Krajem četvrtog stoljeća pojavljuje se obred odrješenja pokornika u prijepodnevnim satima, te se također na taj dan posvećivalo ulje i krizma za krsnu službu Vazmenog bdjenja. Vjerojatno je taj četvrtak smatran pripravom za slavljenje Uskrsa. Kasnije se kroz povijest javlja i slavljenje večernje euharistije u spomen Kristove Posljednje večere. Ta euharistija je bila u službi pripreme za Kristovu Pashu, odnosno muku, smrt i uskrsnuće. Obnova poslije Drugog vatikanskog sabora označuje kako korizma traje do Mise večere Gospodnje na Veliki četvrtak, kojom započinje vazmeno trodnevlje.

Gledajući povijesni razvoj Mise Večere Gospodnje lako se daje uočiti kako ona nastaje kao uvod u slavlje muke, smrti i uskrsnuća Gospodinova. Takvo razmišljanje potaknuto je novozavjetnom tradicijom Kristove večere s učenicima „one noći kad bijaše predan“(1Kor 11,23). Promatrajući Kristovu muku i nadahnjujući se nad novozavjetnim tekstovima (a ovaj Pavlov izvještaj Posljednje večere u Prvoj poslanici Korinćanima je najstariji spis o ustanovi euharistije), kršćani počinju slaviti, po uzoru na Krista i apostole, večeru uoči dana same Kristove smrti. Takav kontekst daje Misi Večere Gospodnje obojenost Kristovim spasenjskim djelom. Iako se u tom slavlju nalaze teme uspostave svećeništva te bratske ljubavi, ono je bitno označeno i usmjereno na Kristovo spasenjsko djelo, na Kristovu Pashu, na njegov prijelaz iz smrti u život.

Ovu usmjerenost na Kristovo djelo spasenja jasno očituje i ulazna pjesma Mise Večere Gospodnje: „Mi treba da se hvalimo križem Gospodina našega Isusa Krista, u kojemu je spas, život i uskrsnuće naše, po kojem mi smo spašeni i oslobođeni“ koja je preuzeta iz Pavlove poslanice Galaćanima (6, 14). Isto tako upućuje i zborna molitva: „Bože, slavimo presvetu večeru kad je tvoj

Josip Biffel, *Posljednja večera*, <http://www.svetiantosarajevo.com>

Jedinorođenac, spreman da pođe u smrt predao Crkvi žrtvu novoga Saveza i gozbu svoje ljubavi. Daj da iz tog otajstva crpemo ljubav i život.“ Tako se i obred pranja nogu gleda kao metafora otajstva križa, u kojoj se Krist „sam sebe oplijeni uzevši lik sluge“(Fil 2, 7). Krist nam u tom činu ostavlja zapovijed ljubavi jednih prema drugima. Ta zapovijed u sebi sadrži tu sliku sniženja, poniznosti koju svatko od nas treba činiti za svoje bližnje slijedeći Kristov primjer.

Iako je usmjerenje Mise Večere Gospodnje na Kristovom djelu spasenja, potrebno je u prijenosu svetootajstva koje se događa na kraju slavlja izostaviti sliku Kristova groba. Nerijetko se može čuti upravo o toj slici Kristova groba u koje se pohranjuje njegovo tijelo te o čuvanju toga groba (o cjelonoćnom bdjenju naroda uz „Kristov grob“). Potrebno je naglasiti kako je jedini razlog ispražnjivanja svetohraništa i prenošenje euharistijskih prilika u obližnju kapelu pričest na dan Velikog petka. Obredi Velikog petka ne sadržavaju u sebi posvetu kruha i vina, stoga je potrebno u slavlju Velikog Četvrtka blagosloviti dovoljan broj hostija za pričest vjernika na Veliki petak i

Vazmeno bdjenje. To ispražnjivanje svetohraništa i prijenos euharistijskih prilika označava „veliki post“ u koji ulazi Crkva. Kroz te dane postea Crkva razmatra o Zaručniku koji joj je „uzet“, o njegovoj mucij koja vodi proslavi u Vazmenom bdjenju.

Prestanak sviranja orgulja (nakon Slave), ispražnjivanje svetohraništa, prijenos euharistijskih prilika, razgolićenje oltara te klanjanje u tišini uvodi vjernike u vrijeme koje je drugačije. Vrijeme „velikog posta“. Vrijeme iščekivanja.

Prvo čitanje: Iz 50, 4-7

Naredbe o pashalnoj večeri.

Čitanje Knjige Izlaska

U one dane: Gospodin reče Mojsiju i Aronu u zemlji egipatskoj:

„Ovaj mjesec neka vam bude početak mjesecima; neka vam bude prvi mjesec u godini. Ovo objavite svoj zajednici izraelskoj i recite: Desetog dana ovoga mjeseca neka svatko po porodici pribavi jedno živinče. Tako, jedno na kuću. Ako je porodica premalena da ga potroši, neka se ona priključi svome susjedu, najbližoj kući, prema broju osoba. Podijelite živinče prema tome koliko koja osoba može pojesti. Živinče neka bude bez mane, od jedne godine i muško. Možete izabrati bilo janje bilo kozle. Čuvajte ga do četrnaestoga dana ovoga mjeseca. A onda neka ga sva izraelska zajednica zakolje između dva sutona. Neka uzmu krvi i poškrope oba dovratnika i nadvratnik kuće u kojoj se bude blagovalo. Meso, pečeno na vatri, neka se pojede te iste noći s beskvasnim kruhom i gorkim zeljem. A ovako ga blagujte: opasanih bokova, s obućom na nogama i sa štapom u ruci. Jedite ga žurno: to je pasha Gospodnja.

Jer te ću noći ja proći egipatskom zemljom i pobiti sve prvorođence u zemlji egipatskoj, i čovjeka i životinju. Ja, Gospodin, kaznit ću i sva egipatska božanstva. Krv neka bude znak na kućama u kojima vi budete. Gdje god spazim krv, prijeći ću vas; tako ćete izbjeći pokolju zatornomu kad se oborim na zemlju egipatsku. Taj dan neka vam bude spomendan. Slavite ga u čast Gospodinu po trajnoj uredbi od koljena do koljena.“

Riječ Gospodnja.

Prvi mjesec u starom židovskom kalendaru zvao se abib do povratka iz babilonskog sužanjstva kada mu se mijenja ime u nisan.

Desetog dana tog mjeseca Židovi slave blagdan Pashe. Tim blagdanom sjećaju se izlaska iz egipatskog ropstva i sklapanja Saveza s Bogom istodobno slaveći to savezništvo.

Sam blagdan žrtvovanja janjaca ili kozlića postojao i prije izlaska iz egipatskog ropstva. Vjerojatno je zajednički Židovima i okolnim nomadskim plemenima koja su se radovala proljetnom janjenju i obnavljanju stada. Mojsije i Aron daju mu posve novo značenje i svrhu. Osim što se Pashom stalno obnavljaju uspomene na izlazak iz ropstva i sklapanje Saveza, blagdanom se slave velika djela koja Bog svakodnevno čini.

U današnjem prvom čitanju opisan je način slavljenja i rastumačeni obredi prve Pashe. Bitna razlika u slavljenju Pashe prema Mojsijevim i Aronovim uputama od kasnijih slavljenja je u načinu blagovanja. Prvi naraštaj je pashu blagovao stojeći spreman za put u slobodu, a sljedeći sjedeći ili pak ležeći čime izražava stav da je Bog oslobodio svoj narod.

Otpjevni psalam: Ps 116, 12-13.15-18

Čaša blagoslovna zajedništvo je krvi Kristove!

Što da uzvratim Gospodinu
za sve što mi je učinio?
Uzet ću čašu spasenja
i zazvati ime Gospodnje.

Dragocjena je u očima Gospodnjim
smrt pobožnika njegovih.
Gospodine, tvoj sam sluga, sin službenice tvoje:
ti si razriješio okove moje.

Tebi ću prinijeti žrtve zahvalne,
zazvat ću ime Gospodnje.
Izvršit ću Gospodinu zavjete svoje
pred svim pukom njegovim.

Psalam 116. pripada bogoslužnim pjesmama koje su pratile prinošenje hramskih žrtava. Nekoliko probranih redaka koje pjevamo u otpjevnom psalmu završni su dio psalma u kojem se Bogu zahvaljuje na njegovim dobročinstvima. Čaša spasenja simbol je radosti i sretne sudbine onih koji se predaju Gospodinu.

Drugo čitanje: 1 Kor 11, 23-26

Kad god jedete i pijete, smrt Gospodnju navješćujete.

Čitanje Prve poslanice sv. Pavla apostola Korinćanima

Braćo:

Ja od Gospodina primih što vama predadoh:

Gospodin Isus one noći kad bijaše predan

uze kruh, zahvalivši razlomi i reče:

„Ovo je tijelo moje – za vas.

Ovo činite meni na spomen.“

Tako i čašu po večeri govoreći:

„Ova čaša novi je Savez u mojoj krvi.

Ovo činite kad god pijete, meni na spomen.“

Doista, kad god jedete ovaj kruh

i pijete čašu,

smrt Gospodnju navješćujete dok on ne dođe.

Riječ Gospodnja

Prva poslanica Korinćanima nastala je u Efezu oko godine 57. Pavao u njoj ukazuje na različite probleme koji su se pojavili u korintskoj kršćanskoj zajednici. Osobit naglasak stavlja na nedostatak zajedništva na okupljanjima. Upozorava da večere na koje se okupljaju nisu Gospodnje večere jer jedni na njima gladuju, a drugi se opijaju i pita „Zar nemate kuće da jedete i pijete?“

Donoseći najstarije novozavjetno izvješće o ustanovi euharistije, Pavao želi upozoriti Korinćane na ispravno slavljenje euharistije. Govori da im predaje ono što je od Gospodina primio. Između ostaloga primio je i "predao" im slavljenje euharistije.

Kad se govori o „predanju“ ne misli se da je Isus izravno Pavlu predao ono što on prenosi Korinćanima, nego preko apostola Isusovom zapovijedi na posljednjoj večeri „Ovo činite meni na spomen!“

Pavao želi istaknuti da slavljenje euharistije ima izvor u Gospodinu i da je ono jedno od osnovnih sastavnica kršćanskoga života. Bez euharistije kršteni Korinćani nisu živa Crkva. Zanimljivo je da Pavao uporabljuje isti izraz „Saziv“ (grčki ekklesia) za zajednicu krštenika i za sastanak na kojemu se krštenici okupljaju radi slavljenja euharistije.

Evandjelje: Iv 13,1-15

Do kraja ih je ljubio

Čitanje svetoga Evandjelja po Ivanu

Bijaše pred blagdan Pashe. Isus je znao da je došao njegov čas da prijeđe s ovoga svijeta Ocu, budući da je ljubio svoje, one u svijetu, do kraja ih je ljubio. I za večerom je davao već bio ubacio u srce Judi Šimuna Iškariotskoga da ga izda. A Isus je znao da mu je Otac sve predao u ruke i da je od Boga izišao te da k Bogu ide pa usta od večere, odloži haljine, uze ubrus i opasa se. Nalije zatim vodu u praonik i počne učenicima prati noge i otirati ih ubrusom kojim je bio opasan.

Dođe tako do Šimuna Petra. A on će mu:

„Gospodine! Zar ti da meni pereš noge?“Odgovori mu Isus:

„Što ja činim, ti sada ne znaš, ali shvatit ćeš poslije.“

Reče mu Petar:

„Nećeš mi prati nogu nikada!“

Isus mu odvrat:

„Ako te ne operem, nećeš imati dijela sa mnom.“

Nato će mu Šimun Petar:

„Gospodine, onda ne samo noge, nego i ruke i glavu!“

Kaže mu Isus:

„Tko je okupan, ne treba drugo da opere nego noge – i sav je čist! I vi ste čisti, ali ne svi!“Jer znao je tko će ga izdati. Stoga je i rekao: „Niste svi čisti.“

Kad im dakle oprao noge, uze svoje haljine, opet sjede i reče im:

„Razumijete li što sam vam učinio? Vi me zovete Učiteljem i Gospodinom. Pravo velite jer to i jesam! Ako dakle ja – Gospodin i Učitelj – vama oprah noge, treba da i vi jedni drugima perete noge. Primjer sam vam dao da i vi činite kao što ja vama učinih.“

Riječ Gospodnja

Ivanov opis posljednje večere razlikuje se od opisa drugih evanđelista. Nema izvješća o ustanovi euharistije. Ivan upućuje nekoliko činjenica, Isusovo božanstvo, njegovu ljubav, poniznost...

Događaj se zbija uoči Pashe. Bitna je rečenica „Isus je znao da je došao njegov čas da prijeđe s ovoga svijeta Ocu“. Uočavamo da je „Isus znao“ što će se s njim dogoditi, čime sveti pisac ističe njegovo božanstvo. Riječ „prijeđe“ označuje Isusov odlazak k Ocu – smrt upućuje na hebrejsku riječ „pesah“ (pasha) koja može označivati i prijelaz preko Crvenoga mora. Isus će „prijeći“ iz ovozemaljskog života zato što je „ljubio svoje, one u svijetu“.

Prije večere netko je trebao poslužiti sustolnike vodom za pranje ruku i nogu. Čini se da se učenici nisu mogli dogovoriti, možda zabavljeni raspravom tko je od njih najveći (Lk 22, 24), stoga Isus uzima ulogu slugu protiv koje se pobunio jedino Petar. Nakon pranja nogu, Isus sjeda, zauzima učiteljski položaj i poučava učenike o njihovom međusobnom odnosu očitovanom u služenju i međusobnoj ljubavi. Za primjer stavlja sebe.

Oporuka

Stvoreni čovjek je biće koje ne živi vječno nego je usmjeren na umiranje i nestajanje. Sam po sebi ne može postojati. Bog nam je stvorio organe, ali oni ne mogu funkcionirati bez vanjske pomoći. To znači daje tjelesni život trajno ugrožen. Moramo se hraniti. Ali ni hranu ne možemo sami proizvesti. Put do kruha je određen zakonima u prirodi ali je ugrožen i nepogodama koje su opet dio prirode ili čovječjeg utjecaja. Tako je i čovjekov život ugrožen stalnim opasnostima, bolestima, udesima i ratovima. Zapravo, ni u materijalnim potrebama ne možemo bez Boga.

Na različite načine čovjek pokušava ostati na životu. Prirodne religije naučavaju da se život nastavlja u drugima. Bogataši i moćnici podižu hramove i mauzoleje kako bi sagradili znakove svoje besmrtnosti, kako bi za sva vremena živjeli u sjećanjima drugih. Oni koji odlaze s ovoga svijeta boje se da će biti zaboravljeni, a živi ponavljaju obećanja: Nikad vas nećemo zaboraviti. Ta obećanja propadaju zajedno sa svojim nositeljima. Hramove jede zub vremena, tijelo crvi, a hrđa metale. Zlato je, kao

vječno! Ako nakon svega nabrojenog ne priznamo svoje granice, upadamo tjelesno u beznađe, a duševno u grijeh.

Otpusti nam duge naše

Pokušaji da se osigura besmrtnost ipak su veoma važni i pozitivni ako dovedu do zaključka da čovjek sam u sebi nema opstanka. Opstanak je negdje izvan. Čuli smo riječi Evanđelja koje ističu kako je Isus bio svjestan da je došao čas njegova prelaska s ovoga svijeta. To ga ne opterećuje kao neka strašna sudbina. Isusov pogled nije usmjeren na umiranje i smrt, nego na nebeskoga Oca i život.

Veliki četvrtak je obilježen službom pranja nogu. U ovoj službi Isus sažima cijeli svoj život. Pranje nogu je znak potpune ljubavi kojom Isus svoje ljubi do kraja.

Tko, poput Petra, ne bi dopustio ovo znakovito djelovanje, ne treba se nadati udjelu kod Isusa. Isusova oporuka kod posljednje gozbe u Ivanovom evanđelju izražena je činom poniznosti. Bez poniznosti nema oprostjenja. Bez oprostjenja nema ljubavi. Bez ljubavi nema života.

Prispodobom o izgubljenom sinu Isus pokazuje Očevu ljubav. To je onaj dobri i

Kuzma Kovačić, *Posljednja večera* (detalj), <https://www.rama.co.ba>

milosrdni Otac koji kao da i ne čuje sinovo priznanje grijeha i molbu za oprostjenje, kao da mu je to nevažno. On traži da ga operu i preobuku i onda priređuje gozbu. Razlog gozbe je život: „Sin mi ovaj bijaše mrtav i oživje.“ Grijeh je uzročnik smrti. Ako smo svjesni svoje slabosti i ograničenosti, svjesni smo i grešnosti. Nemoguće je da se ne uprljamo. Ne možemo ne grijешiti, ali nas Isus može oprati. Pomirenjem se obnavlja prijateljstvo s Bogom: „Vi ste prijatelji moji ako činite što vam zapovijedam. Veće ljubavi nitko nema od ove: dati život za svoje prijatelje. Primjer sam vam dao da i vi činite što ja vama učinili.“ Doista, ništa nas ne može razveseliti kao čovjek koji dođe moliti za oprostjenje nakon što nas je povrijedio. Čin oprostjenja često produbi veze prijateljstva i međuljudske povezanosti.

Samo onaj tko je opran ima dijela s Isusom. Imati ljubavi za drugoga znači svjedočiti život. Time što te volim ja ti poručujem: Ti nećeš umrijeti. To govori Božja ljubav prema nama, ljubav koju smo primili po Isusu Kristu. Isus želi da i naše

ponašanje bude tako rječito. U svakoj ljubavi osjećamo da je ona jača od smrti. Mi kršćani vjerujemo da ćemo se poslije smrti ponovno vidjeti.

Razmišljanje o besmrtnosti kršćani temelje na Bibliji i Isusu Kristu. Kršćani vjeruju u Boga koji uskrišava, Boga živih. Govor o Isusovu uskrsnuću je govor o Bogu koji gaje uskrisio. On je onaj koji vlada životom i onda kada su slomljene sve ljudske mogućnosti. On nam je poslao Isusa koji nas uči umijeću življenja. Onaj tko se pouči u Isusovoj školi neće pasti životni ispit kad se suoči sa smrtnom patnjom i umiranjem.

Sveto vazmeno trodnevlje

Veliki petak

Veliki petak je dan kad se sjećamo Isusove muke i smrti na križu. Prva crkva je na ovaj dan i na Veliku subotu strogo postila zbog žalosti za umrlim Isusom. I danas je ostao crkveni propis da je Veliki petak strogi post i nemrs, a po našim župama postoji običaj da se posti i Velika subota, svoj duboki temelj takav običaj posta na Veliku subotu nalazimo u prvoj crkvi. Krajem 4. stoljeća u Jeruzalemu je uveden u crkvenu praksu običaj da se klanja svetom križu, i to izjutra, a popodne bi bila služba riječi s čitanjem Muke Isusove. U Rimu se klanjalo relikvijama svetog Križa. U Sjevernoj Africi, svjedoči sv. Augustin, također se čitao izvještaj o Muci Isusovoj. I na kraju se pričestilo i otišlo kućama. Iz Rimske, pa preko germanske liturgije u 10. stoljeću iz pričesnog slavlja Velikog petka, prešlo se na slavlje tzv. „mise pretposvećenih darova“, to je bila misa, ali bez euharistijske molitve, jer su darovi već bili posvećeni na Veliki četvrtak za pričest na ovaj dan. Zvala se još i misa „naopako“. U srednjem vijeku je bio običaj da se na Veliki petak pričesti samo svećenik. Tridentski misal iz 1570. godine preuzeo je liturgiju Velikog petka u spomenutom obliku i sačuvao je oko 400

godina. Nova liturgijska reforma 1955. godine pojednostavila je liturgiju na Veliki petak, pa tako imamo današnji oblik tri slavlja. Također je ta obnova dokinula zabranu pričesti za vjernike. Rimski misal iz 1970. godine prihvatio je ovu reformu iz 1955. godine u najbitnijim sadržajima.

Tako Veliki petak ima u sebi tri obreda:

Obred naviještenja muke Gospodnje, koja je svake godine na ovaj dan po Ivanu,

Obred klanjanja i ljubljenja Križa Gospodinova i

Obred svete Pričesti.

Prema pravilu liturgija Velikog petka počinje oko 15 sati. Crvena je boja liturgijskog ruha (odjeće). Svećenik izlazi s poslužnicima i prostire se pred križem (prostratio) ili samo klekne (jednostavnije). Potom slijedi kratka uvodna molitva, pa služba riječi. Dva čitanja, Muka po Ivanu, homilija (propovijed) i sveopća molitva vjernika. Za obred klanjanja križu predviđena su dva načina:

1. pokazivanje svetog Križa s postepenim otkrivanjem uz tri put pjevanje Evo drvo križa na kom je visio Spas svijeta. Puk odgovara također tri puta Dođite poklonimo se!

2. Postoji također drugi oblik da kroz crkvu ide procesija s otkrivenim križem uz pjevanje tri puta spomenutog usklika. Nakon svećenika puk se pokloni križu. Na

kraju slijedi liturgija svete Pričesti. Izmoli se Očenaš i Slavoslov – Jer tvoje je kraljevstvo i slava i moć u vjekove. Nakon pričesti, svećenik izgovori popričesnu molitvu i svi se razilaze u šutnji.

Po mnogim našim župama na Veliki se petak moli Put križa kao uvod ovim trima obredima, što opet vuče predaju iz vremena prve crkve. Evanđelje koje se pjeva ili čita je po Ivanu, nazivamo ga Muka Gospodina našega Isusa Krista. Sveti Dominik (pa Sveti Franjo Asiški) prvi su ljudi koji su u povijesti crkve uveli molitvu Puta križa. Od tada je Put križa prirastao srcu svakog vjernika, posebno naših hrvatskih prostora.

Iznimno su lijepe i pjesme koje se pjevaju na Veliki petak, ali i kroz cijelu korizmu. Neke su toliko poznate: Puče moj, što učinih tebi; Gospin plač; Bože Sveti, Bože Jaki, Bože Besmrtni, smiluj nam se; Počinje se strašna muka; Stala Majka pod raspelom; O Isuse, daj da pjevam; Prosti, moj Bože, itd...

Veliki petak je posebno urezan u srce našega čovjeka. Na Veliki petak se pomaže sirotinji, posti se strogo, ne radi se o zemlji, moli se, pije se crno vino... – svi ovi običaji imaju svoju ukorijenjenost u Svetom pismu i predaji naše kršćanske Crkve.

Sunčani Hristos

Ni život ni smrt ne pripada meni
Ja sam tek onaj koji je u sjeni
Onog što u vremenu se
Ovremeni

Ovdje je prisutan onaj
Kome zavidješe crni zakonici
Objesiše ga u šesti čas onog dana
Pred njegovim čudom zanijemise žreci i
vojnici
Kad veza ih za zemlju suncem svoga krsta
Raširivši ruke od prsta do prsta
On pobjedi
Smrt

Smrt ga tražase al ne nađe ništa
Ne nađe ni kosti ni mesa ni krvi
Osta joj samo obris znameniti i prvi
Put za nešto smrt zube nije imala
Gle kako sad bezglavo skače
Plače i rida očajna
I mala

Ni život ni smrt ne pripada meni
Ja sam samo onaj koji je u sjeni
Onog što mu smrt ne mogaše ništa
Onog što pretoči se u stub
Sunčani

Ja sam samo onaj što iz svoje jeseni
Iz zatoka tvari iz te tvarne muke
U ona daleka sunčana počivališta
Pružna
Ruke

Prvo čitanje: Iz 52, 13-53, 12 (Četvrta pjesma o Sluzi Gospodnjemu)

Za naše je grijeha on proboden.

Čitanje Knjige proroka Izaije

Gle, uspjeh će sluga moj,
uzvisit će se, podignuti i uzdići veoma!
Kao što se mnogi nad njim užasnuše
- tako mu je lice neljudski bilo iznakaženo
te obličjem više nije naličio na čovjeka –
tako će on mnoge zadiviti narode
i kraljevi će pred njim stisnuti usta
videć ono o čemu im nitko nije govorio,
shvaćajući ono o čemu nikad čuli nisu:

„Tko da povjeruje u ono što čusmo,
kome li se otkri ruka Gospodnja?“

Izrastao je pred njim poput izdanka,
poput korijena iz zemlje osušene.
Ne bijaše na njem ljepote ni sjaja
da bismo se u nj zagledali,
ni izgleda da bi nam se svidio.

Prezren bijaše, od ljudi odbačen,
čovjek boli, vičan patnjama,
od kog svatko lice otklanja,
prezren bijaše, obscijenjen.

On slabosti naše ponije,
naše boli uze na se,
a mi ga držasmo udarenim,
od Boga pogođenim, poniženim.

Za naše je grijeha on proboden,
za opačine naše satrt.

Na njega pade kazna radi našeg mira,
njegovom se modricom izliječismo.

Poput stada svi smo mi lutali,
svatko je svojim okrenuo putem.

A Gospodin je svalio na nj
bezakonje nas sviju.

Zlostavljahu ga, a on se pokori
i usta svojih ne otvori.
Ko janje na klanje odvedoše ga,
ko ovca, nijema pred onima što strigu,
usta svojih ne otvori.
Iz pritvora je i sa suda otet;
tko se brine za njegovu sudbinu?
Da, iz zemlje je živih uklonjen,
za grijeh naroda svog na smrt izbijen.
Ukop mu dadoše među zločincima,
a grob mu bī s bogatima,
premda ne počini nepravde
nit mu usta laži izustiše.

Al Gospodinu se svidje
pritisnuti ga bolima.
Žrtvuje li život svoj ko naknadnicu,
vidjet će potomstvo, produžiti sebi dane

i Gospodnja će se volja po njemu
ispuniti.
Zbog patnja duše svoje vidjet će svjetlost
i nasititi se spoznajom njezinom.
Sluga moj pravedni opravdat će mnoge
i krivicu njihovu na sebe uzeti.
Zato ću mu mnoštvo dati u baštinu
i s mogućnicima plijen će dijeliti
jer sām se predao na smrt
i među zlikovce bio ubrojen,
a on grijeh mnogih ponese na sebi
i zauze se za zločince.

Riječ Gospodnja.

Četvrta pjesma u Sluzi Jahvinom koju čitamo kao prvo čitanje Velikoga petka jedan je od teoloških vrhunaca starozavjetne objave. Uvodna rečenica „Gle uspjeh će Sluga moj“ već na početku daje čitatelju jasnu nadu da sve patnje kroz koje će glavni lik pjesme prolaziti nisu uzaludne. To je zapravo temelj nade u svakoj patnji. Kršćanska patnja nije beznadna i besmislena nego ima svoju svrhu upravo zato što ne završava u tami nego u svjetlosti. Ta spoznaja daje snagu da se patnju izdrži ne samo u smislu težine same boli koja je prati, nego i u odnosu prema mučiteljima. Ovaj lik Sluge Jahvina u povijesnom kontekstu knjige proroka Izaije vjerojatno predstavlja kolektivnu osobnost Izraelskog naroda u babilonskom sužanjstvu koji nazire čas svoga oslobođenja. Ipak, izrazito osobne crte Sluge nadilaze jednostavnu personifikaciju i upućuju na eshatološku figuru koja se otkriva u osobi Isusa Krista. Već izvanjske sličnosti s Kristovom mukom ostavljaju snažan dojam (za naše grijeh proboden, usta svojih ne otvori, odveden ko janje na klanje, ubrojen među zlikovce, premda ne počini nepravde, ukop među zločincima, grob među bogatima). Premda se u ljudskim očima činilo da ga je u mucu i Bog ostavio (usp. Iz 53,4), pjesma o Sluzi Jahvinom započinje (Iz 52,13-15) i završava (Iz 53, 10-12) izravnim snažnim Božjim riječima koje njegovoj mucu i smrt daju konačni smisao. Prošavši kroz muku i smrt Sluga Jahvin dobiva u baštinu mnoštvo onih čije je grijeh otkupio svojom smrću.

Darko Tepert, <https://www.glas-koncila.hr>

Otpjevni psalam: Ps 116, 12-13.15-18

Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!

Tebi se, Gospodine, utječem,
o da se ne postidim nikada:
u svojoj me pravdi izbavi!
U tvoje ruke predajem duh svoj:
otkupi me, Gospodine, Bože vjerni.

Dušmanima svojim ruglo postadoh,
susjedima podsmijeh, a znancima strašilo;
koji me vide vani, bježe od mene.
Nestalo me ko mrtvacu iz sjećanja ljudi,
postadoh ko razbijena posuda.

A ja se, Gospodine, u tebe uzdam;
govorim: Ti si Bog moj!
U tvojoj je ruci sudbina moja:
istrгни me iz ruke dušmana
i onih koji me progone!

Rasvijetli lice nad slugom svojim,
po svojoj me dobroti spasi.
Budite hrabri i jaka srca,
svi koji se u Gospodina uzdate!

Ovaj psalam molitva je progonjenog pravednika u kojoj se miješaju izrazi žalosti i tuge te vjere i pouzdanja u Boga. Tužaljka u središnjem dijelu psalma navodi izvanjske manifestacije nevolje koja pritišće pravednika. Dušmani ga proganjaju, a prijatelji su ga ostavili. No, on se potpuno predaje u Božje ruke, i kad je to učinio, njegova molitva pretvara se u svjedočanstvo i navještaj. „Budite hrabri i jaka srca, svi koji se u Gospodina uzdate!“ (Ps 31,25).

Drugo čitanje: Heb 4, 14-16; 5,7-9

Naviknu slušati, te svima koji ga slušaju posta začetnik spasenja.

Čitanje Poslanice Hebrejima

Braćo:

Imamo velikoga Velikog svećenika koji prodrije kroz nebesa – Isusa, Sina Božjega – čvrsto se držimo vjere. Ta nemamo takva velikog svećenika koji ne bi mogao biti supatnik u našim slabostima, nego poput nas iskušavana svime, osim grijehom.

Pristupajmo dakle smjelo prijestolju milosti da primimo milosrđe i milost nađemo za pomoć u pravi čas!

Ta Krist je u dane svoga zemaljskog života sa silnim vapajem i suzama prikazivao molitve i prošnje Onomu koji ga je mogao spasiti od smrti. I bi uslišan zbog svoje predanosti: premda je Sin, iz onoga što prepati, naviknu slušati i, postigavši savršenstvo, posta svima koji ga slušaju začetnik vječnoga spasenja.

Riječ Gospodnja

Poslanica Hebrejima nastala je nakon razorenja Jeruzalemskog hrama sa strane Rimljana 70. god. poslije Krista. Taj događaj bio je za sve Židove, pa i Židove kršćane teška nacionalna i vjerska katastrofa. Poznata je naime činjenica da i nakon Isusove smrti i uskrsnuća njegovi učenici i dalje svakodnevno idu u jeruzalemski hram i ondje se mole. U opisu prve kršćanske zajednice među ostalim stoji „Svaki bi dan jednodušno i postojano hrlili u Hram.“ (usp. Dj 2,46). No, što sada kada je Hram razoren?

Ta teška okolnost razorenja Hrama i prestanka hramskog bogoslužja zapravo je osvijetlila lik Krista kao jedinog pravog posrednika između Boga i ljudi. On je Veliki veliki svećenik. Dok je starozavjetni veliki svećenik jednom godišnje na Dan pomirenja ulazio iza hramske zavjese u Svetinju nad Svetinjama, Isus Sin Božji prodro je kroz nebesa i njemu je pristup Bogu potpuno otvoren.

To prodiranje kroz nebesa može se promatrati i u smjeru silaska s nebesa i uzašašća na nebesa. Ponajprije riječ je o Kristovu utjelovljenju, kojim je potpuno ušao u stanje čovjeka. Bio je kušan i poznate su mu sve ljudske slabosti. No, ističe Poslanica, bio je kušan svime osim grijehom. Što to znači? U najjednostavnijem tumačenju riječ je o tome da Isus ima iskustvo svake kušnje, ali budući da joj nikad nije podlegao, nema iskustva grijeha. U njemu odnos čovjeka i Boga nije u ničemu poremećen, i kao takav začetnik je spasenja svima koji ga slušaju, to jest idu njegovim stopama, i po njemu imaju uzlazni pristup Prijestolju milosti.

Evandjelje: Iv 13,1-15

Do kraja ih je ljubio

Muka Gospodina našega Isusa Krista po Ivanu

U ono vrijeme:

Iziđe Isus sa svojim učenicima na drugu stranu potoka Cedrona. Ondje bijaše vrt u koji uđe Isus i njegovi učenici. A poznaše to mjesto i Juda, njegov izdajica, jer se Isus tu često sastajao sa svojim učenicima. Juda onda uze četvu i od svećeničkih glavara i farizeja sluge te dođe onamo sa zubljamama, svjetiljkama i oružjem. Znajući sve što će s njim biti, istupi Isus naprijed te ih upita:

- Koga tražite?

Odgovore mu:

- Isusa Nazarećanina.

Reče im Isus:

- Ja sam!

A stajaše s njima i Juda, njegov izdajica. Kad im dakle reče:

- Ja sam! – oni ustuknuše i popadaše na zemlju.

Ponovno ih tada upita:

- Koga tražite?

Oni odgovore:

- Isusa Nazarećanina.

Isus odvrati:

- Rekoh vam da sam ja. Ako dakle mene tražite, pustite ove da odu – da se ispuni riječ koju reče:

- Ne izgubih nijednoga od onih koje si mi dao.

A Šimun Petar isuče mač koji je imao uza se pa udari slugu velikoga svećenika i odsiječe mu desno uho. Sluga se zvao Malho. Nato Isus reče Petru:

- Djeni mač u korice! Čašu koju mi dade Otac zar da ne pijem?

Tada četa, zapovjednik i židovski sluge uhvatiše Isusa te ga svezaše. Odvedoše ga najprije Ani jer on bijaše tast Kajfe, velikoga svećenika one godine. Kajfa pak ono svjetova Židove:

- Bolje da jedan čovjek umre za narod.

Za Isusom su išli Šimun Petar i drugi učenik. Taj učenik bijaše poznat s velikim svećenikom pa s Isusom uđe u dvorište velikoga svećenika. Petar osta vani kod vrata. Tada taj drugi učenik, znanac velikoga svećenika, iziđe i reče vratarici te uvede Petra. Nato će sluškinja, vratarica, Petru:

- Da nisi i ti od učenika toga čovjeka?

On odvrati:

- Nisam!

A stajahu ondje sluge i stražari, raspirivahu žeravicu jer bijaše studeno i grijahu se. S njima je stajao i Petar i grijao se.

Veliki svećenik zapita Isusa o njegovim učenicima i o njegovu nauku. Odgovori mu Isus:

- Ja sam javno govorio svijetu. Uvijek sam naučavao u sinagogi i u Hramu gdje se skupljaju svi Židovi. Ništa nisam u tajnosti govorio. Zašto mene pitaš? Pitaj one koji su slušali što sam im govorio. Oni eto znaju što sam govorio.

Na te njegove riječi jedan od nazočnih slugu pljusne Isusa govoreći:

- Tako li odgovaraš velikom svećeniku?

Odgovori mu Isus:

- Ako sam krivo rekao, dokaži da je krivo! Ako li pravo, zašto me udaraš?

Ana ga zatim posla svezana Kajfi, velikom svećeniku.

Šimun Petar stajao je ondje i grijao se.

Rekoše mu:

- Da nisi i ti od njegovih učenika?

On zanijeka:

- Nisam!

Nato će jedan od slugu velikog svećenika, rođak onoga komu je Petar bio odsjekao uho:

- Nisam li te ja vidio u vrtu s njime?

I Petar opet zanijeka, a pijetao odmah zapjeva.

Nato odvedoše Isusa od Kajfe u dvor upraviteljev. Bilo je rano jutro. I oni ne uđoše da se ne okaljaju, već da mognu blagovati pashu. Pilat tada iziđe pred njih i upita:

- Kakvu tužbu iznosite protiv ovog čovjeka?

Odgovore mu:

- Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi.

Reče im nato Pilat:

- Uzmite ga vi i sudite mu po svom zakonu.

Odgovoriše mu Židovi:

- Nama nije dopušteno nikoga pogubiti – da se ispuni riječ Isusova kojom je označio kakvom mu je smrću umrijeti.

Nato Pilat uđe opet u dvor, pozove Isusa i upita ga:

- Ti li si židovski kralj?

Isus odgovori:

- Govoriš li ti to sam od sebe ili ti to drugi rekoše o meni?

Pilat odvrat:

- Zar sam ja Židov? Tvoj narod i glavari svećenički predadoše te meni. Što si učinio?

Odgovori Isus:

- Kraljevstvo moje nije od ovoga svijeta. Kad bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moje bi se sluge borile da ne budem predan Židovima. Ali kraljevstvo moje nije odavde.

Nato mu reče Pilat:

- Ti si dakle kralj?

Isus odgovori:

- Ti kažeš: ja sam kralj. Ja sam se zato rodio došao na svijet da svjedočim za istinu. Tko je god od istine, sluša moj glas.

Reče mu Pilat:

- Što je istina?

Rekavši to, opet iziđe pred Židove i reče im:

- Ja ne nalazim na njemu nikakve krivice. A u vas je običaj da vam o Pashi nekoga pustim. Hoćete li dakle da vam pustim kralja židovskoga?

Povikaše nato opet:

- Ne toga, nego Barabu!

A Baraba bijaše razbojnik.

Tada Pilat uze i izbičeva Isusa. A vojnici spletoše vijenac od trnja staviše mu ga na glavu; i zaogrnuše ga grimiznim plaštem. I prilazili su mu i govorili:

- Zdravo, kralju židovski!

I pljuskali su ga. A Pilat ponovno iziđe i reče im:

- Evo vam ga izvodim da znate: ne nalazim na njemu nikakve krivice. Iziđe tada Isus s trnovim vijencem, u grimiznom plaštu. A Pilat im kaže:

- Evo čovjeka!

I kad ga ugledaše glavari svećenički i sluge, povikaše:

- Raspni, raspni!

Kaže im Pilat:

- Uzmite ga vi i raspnite jer ja ne nalazim na njemu krivice.

Odgovoriše mu Židovi:

- Mi imamo Zakon i po Zakonu on mora umrijeti jer se pravio Sinom Božjim.

Kad je Pilat čuo te riječi, još se više prestraši pa ponovno uđe u dvor i kaže Isusu:

- Odakle si ti?

No Isus mu ne dade odgovora. Tada mu Pilat reče:

- Zar meni ne odgovaraš? Ne znaš li da imam vlast da te pustim i da imam vlast da te razapnem?

Odgovori mu Isus:

- Ne bi imao nada mnogom nikakve vlasti da ti nije dano odozgor. Zbog toga ima veći grijeh onaj koji me predao tebi.

Od tada ga je Pilat nastojao pustiti. No Židovi vikahu:

- Ako ovoga pustiš, nisi prijatelj caru. Tko se god pravi kraljem, protivi se caru.

Duro seder, Prva postaja, <https://www.hkm-muenster.de>

Čuvši te riječi, Pilat izvede Isusa i posadi na sudačku stolicu na mjestu koje se zove Litostrotos – Pločnik, hebrejski Gabata – a bijaše upravo priprava za Pashu, oko šeste ure – i kaže Židovima:

- Evo kralja vašega!

Oni na to povikaše:

- Ukloni! Ukloni! Raspni ga!

Kaže im Pilat:

- Zar kralja vašega da razapnem?

Odgovoriše glavari svećenički:

- Mi nemamo kralja osim cara!

Tada im ga preda da se razapne. Uzeše dakle Isusa. I noseći svoj križ, iziđe on na mjesto zvano Lubanjsko, hebrejski Golgota. Ondje ga razapeše, a s njim i drugu dvojicu, s jedne i druge strane, a Isusa u sredini. A napisu Pilat i natpis te ga postavi na križ. Bilo je napisano:

- Isus Nazarećanin, kralj židovski. Taj su natpis čitali mnogi Židovi jer mjesto gdje je Isus bio raspet bijaše blizu grada, a bilo je napisano hebrejski, latinski i grčki. Nato glavari svećenički rekoše Pilatu:

- Nemoj pisati: 'Kralj židovski', nego da je on rekao: 'Kralj sam židovski.' Pilat odgovori:
- Što napisah, napisah!

Vojnici pak, pošto razapeše Isusa, uzeše njegove haljine i razdijeliše ih na četiri dijela – svakom vojniku po dio. A uzeše i donju haljinu, koja bijaše nešivena, otkana u komadu odozgor dodolje. Rekoše zato među sobom:

- Ne derimo je, nego bacimo za nju kocku pa komu dopadne – da se ispuni Pismo koje veli:

- Razdijeliše među se haljine moje, za odjeću moju baciše kocku.

I vojnici učiniše tako.

Miroslav Kraljević, *Golgota*, <https://hr.wikipedia.org>

Uz križ su Isusov stajale majka njegova, zatim sestra njegove majke, Marija Kleofina, i Marija Magdalena. Kad Isus vidje majku i kraj nje učenika kojega je ljubio, reče majci:

- Ženo! Evo ti sina!

Zatim reče učeniku:

- Evo ti majke! I od toga časa uze je učenik k sebi.

Nakon toga, kako je Isus znao da je sve dovršeno, da bi se ispunilo Pismo, reče:

- Žedan sam.

A ondje je stajala posuda puna octa. I natakošje na izopovu trsku spužvu natopljenu octom pa je primakošje njegovim ustima. Čim Isus uze ocat, reče:

- Dvršeno je! I prignuvši glavu, preda duh.

Kako bijaše Priprava, da ne bi tijela ostala na križu subotom, jer velik je dan bio one subote, Židovi zamoliše Pilata da se raspetima prebiju golijeni i da se skinu. Dođošje dakle vojnici i prebiše golijeni prvomu i drugomu koji su s Isusom bili raspeti. Kada dođošje do Isusa i vidješje da je već umro, ne prebiše mu golijeni, nego mu jedan od vojnika kopljem probode bok i odmah poteče krv i voda. Onaj koji je vidio svjedoči i istinito je svjedočanstvo njegovo. On zna da govori istinu da i vi vjerujete jer se to dogodilo da se ispuni Pismo:

- Nijedna mu se kost neće slomiti.

I drugo opet Pismo veli:

- Gledat će onoga koga su proboli.

Nakon toga Josip iz Arimateje, koji je – kriomice, u strahu od Židova – bio učenik Isusov, zamoli Pilata da smije skinuti tijelo Isusovo. I dopusti mu Pilat. Josip dakle ode i skine Isusovo tijelo. A dođe i Nikodem – koji je ono prije bio došao Isusu noću – i donese sa sobom oko sto libara smjese smirne i aloja. Uzmu dakle tijelo Isusovo i poviju ga u povoje s mionirisima, kako je u Židova običaj za ukop.

A na mjestu gdje je Isus bio raspet bijaše vrt i u vrtu nov grob u koji još nitko ne bijaše položen. Ondje dakle zbog židovske Priprave, jer grob bijaše blizu, polože Isusa.

Izveštaj o Isusovoj mucii i smrti po Ivanovu evanđelju započinje i završava u vrtu. Na početku to je vrt na drugoj strani potoka Cedrona (Iv 18,1), a na kraju to je vrt u kojem je bio razapet i pokopan (Iv 19,41). Sam tijekom događanja može se promatrati u sedam slika:

1) Isusovo uhićenje u vrtu (18,1-11). U opisu uhićenja Ivan izostavlja teške časove Isusove agonije. Štoviše, Isus prema Ivanu nije niti nasilno uhićen nego sam istupa naprijed pred svoga izdajnika i četu koja je s njime. Čitavo Isusovo ponašanje ostavlja dojam kako je on svjestan konačnog ishoda svega što se događa, i to ga oslobađa straha od čaše koju mora popiti.

2) Isus pred Anom, koji je bio tast velikoga svećenika Kaj-fe (18,12-27). Opet se ističe Isusovo dostojanstveno držanje pred onima koji ga optužuju. On je sve govorio javno i nema nikavih skrivenih namjera, te brani svoje ljudsko dostojanstvo kad gaje jedan sluga velikog svećenika udario po obrazu. Pred vratima Anine kuće za to je vrijeme stajao Petar i triput zatajio Isusa.

3) Isus pred Pilatom (18,28-19,16a). Premda Pilat na Isusu ne nalazi nikakve krivice, mjerilo njegova ponašanja nije istina koju bi preko Isusa čak htio i upoznati. Vlastito uvjerenje i traganje za istinom Pilat podlaže strahu od židovskih prijatelji i svom trenutnom interesu.

4) Raspeće na Golgoti (19,16b-30). Pri raspeću se ispunja Pismo (usp. 19,24) to jest volja Božja izražena u Ps 22. Ivan navodi samo redak „Razdijeliše među se haljine moje, za odjeću moju baciše kocku“ (Ps 22,19), ali to je znak čitatelju da čitavu Isusovu Muku čita u svjetlu toga psalma koji se iz krika napuštenosti prelijeva u naviještaj spasenja.

5) Majka i ljubljani učenik pod križem (19, 25-27). Među ženama koje su do kraja pratile Isusa bila je i Isusova majka. Uz nju je Isusov ljubljani učenik, jedini od Dvanaestorice koji ga je dopratio do križa, i Isus ih povjerava jedno drugome.

6) Čas smrti (19,28-30). Uz riječi „Žedan sam“ posljednja Isusova riječ na križu glasi „Dovršeno je!“. Tim riječima dovršetak je zapravo naviješten i očitovat će se u njegovu uskrsnuću.

7) Ukop (Iv 19,38-42). Isusovo tijelo ukopali su u grob do ovoga trenutka nepoznati učenik Josip iz Arimateje i Nikodem, ugledni farizej koji je Isusu prije došao obnoć (usp. Iv

3). Spominjanje vrta u kojem se grob nalazio tvori književnu formu inkluzije s vrtom u kojem je Isus uhvaćen. No, u širem smislu taj vrt vraća nas na samu Knjigu Postanka, to jest u vrt u koji je Bog smjestio čovjeka da ga čuva i obrađuje (usp. Post 2,15), ali u kojem je zavedeni čovjek neposluhom sagriješio (usp. Post 3). Tako Isusov ukop i predstojeće uskrsnuće u vrtu, pobjeđuje smrt kao najstrašniju posljedicu ljudskoga grijeha iz onoga prvoga vrta.

Osjećati Kristova trpljenja

Ako nemamo pravu ljubav za Krista, nismo njegovi pravi učenici; a ljubiti ga ne možemo ako ne osjećamo iskrenu zahvalnost prema njemu; zahvalnost, pak, ne možemo valjano osjećati osim ako snažno ne proživimo ono što je On propatio za nas. Pitat ćete: a kako to možemo naučiti osjećati bol i tjeskobu pri pomisli na Kristova trpljenja? Odgovaram: tako da razmišljamo o njima, da ih razmatramo. Bilo tko može razmišljati o Kristovim trpljenjima ako to hoće.

Sada mi, stoga, dopustite da pomoću nekoliko razmatranja potaknem vaša srca na oplakivanje Kristovih trpljenja, a što ste pozvani činiti u ovo vrijeme. Prvo što ćete, što se muke tiče, primijetiti, jest da se naš Gospodin u tekstu naziva janjetom; to znači da je bio nezaštićen i nevin poput janjeta. Budući da ga Sveto pismo uspoređuje s tom bezazlenom i nezaštićenom životinjom, mi možemo upotrijebiti tu sliku kao sredstvo za prenošenje u našu pamet onih osjećaja koje bi muka našega Gospodina trebala u nama izazvati, a da pri tome nismo drski ili da nam ne manjka poštovanja. Želim reći: razmislite kako strašno mora biti čitati izvješća koja opisuju okrutnosti nad životinjama, a koje nemaju ni razuma ni osjećaja? Što nam to može srca dirnuti toliko i smučiti nam se toliko koliko okrutnost prema sirotim životinjama? Mislim da je to prije svega zato što nisu ništa skrivile; zatim, zato što su potpuno

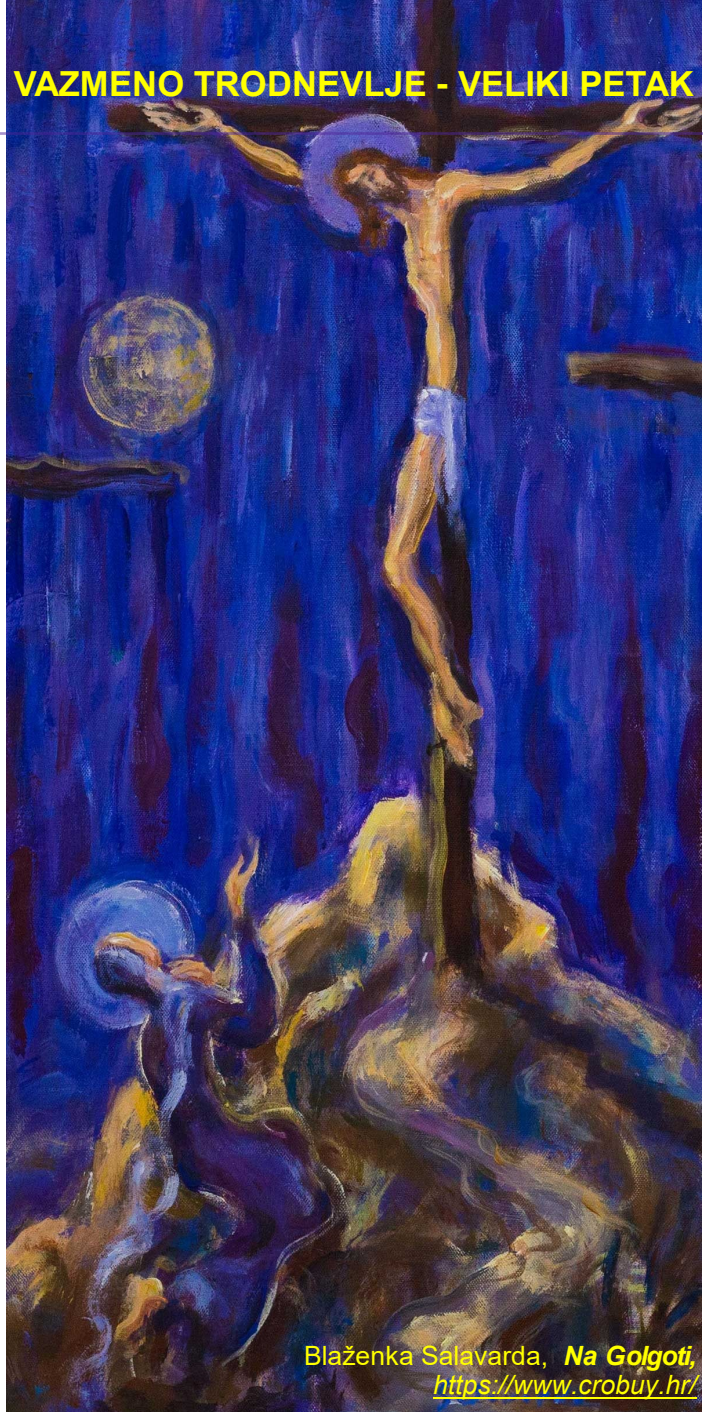
bespomoćne; ovaj bijedan kukavičluk i okrutnost kojih su žrtve ono je što čini da nas njihova trpljenja tako posebno diraju. Kako bi nas tek morao svladati ne gotov prizor, nego i samo slušanje o okrutnostima koja se vrše nad malim djetetom, i zašto je to tako? Zbog ista dva razloga: jer je posve nedužno i nesposobno da se brani. Sjetimo se neke starije i časne osobe koju poznajemo otkada znamo za sebe, koju volimo i poštujemo, i pretpostavimo da takva jedna osoba, koja je često bila vrlo ljubazna prema nama, koja nam je davala dobre savjete, za koju znamo da je vrlo dobra i sveta, a sada čeka da je svemogući Bog pozove da zamijeni ovaj svijet za neko bolje mjesto; pretpostavimo, kažem, da takvu jednu osobu koju osobno poznajemo nasilno ugrabe neki razjareni ljudi, javno je svuku do gola, vrijeđaju, povlače ovamonomo, učine ruglom, udaraju, pljuju, obuku joj odjeću koja služi za podsmijeh, teško izbičuju po leđima, natovare na nju neki teški teret sve dok ga više ne bi mogla nositi, povlače je naokolo i na kraju je takvu, sa svim njezinim ranama, izlože pogledima primitivna mnoštva koje je došlo da joj se izruguje; kako bismo se pri tome osjećali?

A što je sve to prema trpljenju našega svetog Isusa, o kojemu možemo podnijeti da čitamo kao da se sve to, kada se tiče njega, samo po sebi razumije! Samo pomislite na njega kako ga, svega izranjena, bez odjeće, kako ga takva pričvršćuju za križ i promislite tko je Onaj koji se našao u takvu jadu. Ili, promatrajte ga kako umire, krvareći sat za satom sve do

smrti, i to kako - u miru? ne; istegnutih ruku, lica izložena pogledima, tako da je svatko tko je htio mogao prići blizu, zuriti u njega i izrugivati mu se promatrajući postupno opadanje njegove snage i približavanje smrti. Ovo su samo neke od užasnih pojedinosti koje evanđelja sadrže i posve sigurno nisu zabilježene bez razloga, nego zato da ih možemo razmatrati.

Mislite li da su oni koji su te stvari vidjeli mogli nakon toga jesti ili piti ili zabavljati se? Naprotiv, čak je zabilježeno kako se „sav svijet koji se zgrnuo na taj prizor i vidio što se zbiva, vraćao bijući se u prsa“ (Lk 23,48). Ako se narod tako osjećao, kako mora da su se osjećali sveti Ivan ili sveta Marija Magdalena ili sveta Marija, blagoslovljena majka našega Gospodina? Želimo li biti s njima u društvu? Želimo li, po njegovu obećanju, biti još blaženiji nego utroba koja ga je nosila i prsi koje su ga dojile? Želimo li biti poput njegova brata, sestre ili majke? Tada, zasigurno, trebamo imati udjela u žalosti te majke! Kada je On visio na križu, a ona stajala pod njim, tada joj je, po Šimunovu proroštvu, „mač probo dušu“ (Lk 2,35). Čemu koristi naše sjećanje na njegov križ i muku ako ne plaćemo i ne žalostimo se zajedno s njom? Ako se ne žalostimo tada, zapitajmo se jesmo li se uopće okrenuli njemu?

Mi ćemo, braćo, svaki od nas, jednoga dana ustati iz naših grobova i ugledati Isusa Krista; vidjet ćemo Onoga koji je visio na križu, vidjet ćemo njegove rane, vidjet ćemo znakove na njegovim rukama, na njegovim nogama i na njegovu boku. Želimo li tada

Blaženka Salavarda, *Na Golgoti*,
<https://www.crobuy.hr/>

biti među onima koji ih oplakuju i tuguju ili među onima koji se raduju? Ako ne želimo plakati kada ga ugledamo tada, moramo plakati misleći na njega sada. Pripravimo se za susret s našim Bogom; dodirno u njegovu Prisutnost kad god to možemo; pokušajmo zamisliti križ i njega na križu; približimo mu se; preklinjimo ga da pogleda na nas kao što je pogledao na raskajanoga razbojnika i recimo mu: „Isuse, sjeti me se kada dođeš u kraljevstvo svoje“ (Lk 23,42).

John Henry Newman
Razmatranja o mucima Kristovoj, Verbum, Split, 2014.

Isusovo uskrsnuće nije prkos ljudima, niti je Isus htio poraziti ljude.

Nije se ukazao Pilatu ili Kajfi, Herodu ili Ani i drugim Židovima kako bi im slavodobitno pokazao da su imali krivo i ponizio ih.

Isus je uskrsnuo. Isus želi biti svima Spasitelj. Želi steći sve ljude.

Daje priliku novoga života svakom čovjeku.

RADOSTAN I BLAGOSLOVLJEN USKRS

Uskrs - najstarija kršćanska svetkovina

U novozavjetnim spisima nema nikakve jasne tvrdnje o godišnjem spomen-slavlju pashalnog otajstva, iako neki tekstovi daju pretpostaviti da je već prvobitna kršćanska zajednica slavila židovski blagdan Pashe s kršćanskim značenjem. Sigurna svjedočanstva postoje tek u 2. st.

Uskrs je najstarija kršćanska svetkovina. Svoje porijeklo vuče iz židovske Pashe (=Prijelaz ili Prolazak Jahvin) iz koje je preuzeo teološku strukturu te donio bitno nove sadržaje vjere. I dok su Židovi Pashom slavili čudesna Božja djela koja je on pokazao posebno izlaskom Izraelaca iz egipatskoga ropstva, kršćanska se vjera usredotočuje na Isusovo Uskrsnuće, odnosno Pashu (= Prijelaz) iz smrti u život. Evanđelja donose izvješća i opise toga događaja – nepojmljivog u ljudskoj povijesti. Tijekom četrdeset dana Uskrsli se Isus ukazivao svojim učenicima i drugim svjedocima dajući im dokaze da je živ. Ta je činjenica preplašene apostole i obeshrabrene učenike učinila odvažnima i gorljivim svjedocima. Uskrsnuće je ustvari pečat prijelaza iz Staroga u Novi savez koji se dogodio ne više u krvi janjetovoj, kako je to bilo u židovskom slavljenju Pashe, već u krvi Kristovoj. Uskrs ili kako se u nas još voli reći – Vazam, stoga je temelj kršćanske vjere. Sv. Pavao kaže: „Ako Krist nije uskrsnuo uzalud je vjera vaša!“ (1Kor, 15,14).

U novozavjetnim spisima nema nikakve jasne tvrdnje o godišnjem spomen-slavlju pashalnog otajstva, iako neki tekstovi daju pretpostaviti da je već prvobitna kršćanska zajednica slavila židovski blagdan Pashe s kršćanskim značenjem. Sigurna svjedočanstva postoje tek u 2. st. U drugoj polovici toga stoljeća posebnu važnost ima spor oko dana slavljenja Uskrsa. Dok su kršćani Male Azije i Sirije obavljali godišnje slavlje, neovisno o određenom danu u tjednu, uvijek 14. nisana o uštapu prvoga proljetnog mjeseca, drugi su kršćani slavili isti blagdan u nedjelju nakon 14. nisana (sve prema židovskome brojanju vremena). Tek je Nicejski sabor 325. godine riješio taj unutarnji spor odredivši da se godišnja svetkovina Uskrsa slavi u nedjelju poslije prvoga proljetnoga uštapa. Tom odlukom, ovisno o mjesečevim mijenama, prihvaćeno je i to da datum Uskrsa, u odnosu na računanje vremena prema Suncu, oscilira do pet tjedana (od 22. ožujka do 25. travnja) te je velik dio liturgijske godine obilježen pomičnim blagdanima.

Crkva je u početku slavila blagdan Pashe samo jedan dan i to noću između Velike subote i uskrsne nedjelje. Tijekom 4. st. polazeći od povijesnog naglašavanja događaja spasenja razvilo se „presveto

trodnevlje Gospodina raspetog, pokopanog i uskrsloga“. Liturgijska slavlja ta tri dana, od večeri Velikoga četvrtka do uskrsne nedjelje, predstavljaju od tada pravu godišnju proslavu pashalnog otajstva.

Velika subota, kao dan počinka u grobu i posta žalovanja, od najstarijih vremena nije imala nikakva bogoslužja. Sa spuštanjem mraka počinjala je „majka svih vigilija“, kako ju je nazvao sv. Augustin – noćno bdjenje proslave Gospodinova prijelaza iz smrti u život. Sastavljeno je od četiri dijela: službe svjetla, bogoslužja riječi, od krsne službe i euharistijske službe. Posebno je dojmljiva služba svjetla kada se pali tzv. Uskrsna svijeća. Upotrebljavanje takve svijeće potječe još iz 384. godine a zabilježeno je u Piacenzi. Taj znak uskrsnuloga Krista tijekom daljnjih stoljeća poprimio je današnji oblik kada se Uskrsna svijeća pali ispred crkve, upisuje se znak križa, označuje se tekuća godina, naznačuje da je Krist alfa i omega i ubada se pet tamjanovih grumena kao znak pet rana Kristovih. Zatim se svijeća svečano unosi u zatamnjenu crkvu s poklikom: „Svjetlo Kristovo!“ Nakon kađenja pjeva se pohvala Uskrsnoj svijeći. To je najljepši koralni hvalospjev u liturgijskoj godini. Svijeća se potom uranja u tzv. krsni zdenac, što simbolizira krštenje kao prijelaz iz grešnog u život milosti. Uskrsna se svijeća stoga uvijek pali pri krštenjima tijekom crkvene godine.

Sutradan, na uskrsnu nedjelju, prvotno nije bilo euharistijskoga slavlja. Taj je običaj nastao tek kada je, negdje koncem 6. st.

misa uskrsnuća završavala prije ponoći. Pučka pobožnost u nekim zemljama stvorila je posljednjih stoljeća nadomjestak za izgubljeno vazmeno bdjenje pučkim #! Slavljem uskrsnuća#! u ranim jutarnjim satima uskrsne nedjelje.

Tako se od davnine na uskrsno jutro blagoslivljala i hrana. U nas se na blagoslov najčešće donose jaja, pogače, mladi luk, meso i uopće hrana koja će se toga jutra blagovati za obiteljskim stolom. Taj običaj star je oko jedno tisućljeće. Već je, naime, u 9. st. u Rimu postojao običaj blagoslivljanja jaja koja se zbog svoje simbolike također povezuje s Uskrsom. Ukrašavanje pak uskrsnih jaja još je i mnogo starije od kršćanskih običaja te se povezuje sa sličnom praksom Perzijanaca. I dok je nekada blagoslov hrane predstavljao ponovnu uporabu onih jestvina koje su tijekom korizme bile zabranjene, danas se naglasak više stavlja na povezivanje dva stola – euharistijskoga i obiteljskoga.

Hrvatska riječ Uskrs dolazi od uskrsnuti, odnosno ustati i ima posve određeni karakter – iz smrti ustati na život. Riječ Vazam, koja se podjednako upotrebljava u svim hrvatskim krajevima i u svim njenim varijacijama (Vuzem, Vazam, Uzmeh, Uzmih) posve je crkveni termin i označava opreku od mesopusta, kada se nakon četrdesetdnevnog posta, opet smije uzeti meso = važemati.

Obred Vazmenog bdjenja

Velika subota – Vazmeno bdijenje

Velika subota je dan kad se sjećamo Isusa koji je pokopan u grob. Preko dana nema nikakvih obreda, tek kad padne noć kako kaže sveti Augustin počinje: „Majka svih vigilija (bdijenja)“, noćno Bdijenje, molitveni raspjevani doček Kristova Uskrsnuća. Liturgija ove noći je vrlo bogata. U prvoj crkvi bi liturgija ove svete noći počinjala padom noćnog mraka, a završavala jutarnjom svjetlošću, kako bi se naglasile antiteze noć = smrt – svjetlost = Uskrsnuće!

Današnja obnovljena liturgija Vazmenog bdijenja na Veliku subotu ima nekoliko obreda:

- Služba svjetla,
- Služba riječi,
- Krsna služba i
- Euharistijska služba.

Služba svjetla – počinje blagoslovom ognja, te paljenjem Uskrsne svijeće „Svjetla Kristova (Lumen Christi)“, nakon čega se odaje počast Uskrsnoj svijeći, kao Svjetlu koje je raspršilo tamu, Uskrsna svijeća se kadi i pjeva joj se „Hvalospjev (Exultet)“

Uskrsna svijeća je simbol Isusa Krista Uskrsloga, zato u njoj svaki vjernik te Velike noći vidi Proslavljenog Krista, koji je od mrtvih ustao. (Razlika između Lazarova uskrsnuća i Isusova je ogromna. Lazara je Isus samo oživio i on će ponovno umrijeti, te uskrsnuti na koncu vremena, a Isus je uskrsnuo da više nikada ne umre).

Služba riječi – Čitaju biblijska čitanja kojih ove noći ima devet, a dva su zadnja iz Novog zavjeta. Iz pastoralnih razloga, kako se danas znade često čuti, svećenici mogu skratiti čitanja iz Starog zavjeta na tri ili čak na dva, kako se obično radi. Svako je čitanje popraćeno prigodnim molitvama i psalmima.

Nakon čitanja svečano se pjeva Slava, zvona zazvone, pjeva se svečana uskrsna Aleluja! Sve je u velikoj radosti jer je Krist uskrsnuo, jer naša vjera nije više uzaludna, kako kaže sv. Pavao – Da Krist nije uskrsnuo, naša bi vjera bila uzaludna.

Potom slijedi Krsna služba. U prvoj crkvi bi se ove svete noći Katekumeni krštavali. Oni su se pripremali, najprije tri godine u dugoj pripravi, a posebno u korizmeno vrijeme ili neposrednoj pripravi, da bi u svetoj Uskrsnoj noći postali Kristovi = Kršćani.

Euharistijom bi završavala ova sveta noć.

Mario Bušić, <https://bratovstina.com>

Služba riječi

Dugačka je zato što su vjernici u starini željeli dočekati zoru uskrsnog jutra razmatrajući

"divna djela što ih je Gospodin Bog svome narodu od početka činio, vjeran svojoj riječi obećanju" (Misal), a samo krštenje dijelilo se u zoru i liturgija završavala euharistijskom službom.

Prvo je ponuđeno čitanje izvještaj Postanka o stvaranju svijeta i čovjeka da gospodari prirodom, a služi jedino Bogu (Post 1, 1 - 2,2). Drugo je čitanje opis Abrahamove žrtve (Post 22, 1-18) po kojoj je praotac židovskog naroda postao duhovnim ocem svih koji su spremni na sinovsko podlaganje Bogu. Treće je čitanje izvještaj o prijelazu preko Crvenog mora kao slici novozavjetnog krštenja (Izl 14, 15 - 15, 1). Dok se ostala starozavjetna čitanja iz pastoralnih potreba smiju izostaviti, ovo se treba uvijek pročitati. Četvrto je čitanje prorokova pjesma novom Sionu kojemu se Bog veže na trajnu ljubav i s njime sklapa savez mira (Iz 54, 5-14). Taj starozavjetni Sion slika je Crkve. Peto je čitanje poziv Izraelcima na gozbu koju Bog besplatno sprema u naoko bezizlaznoj situaciji, jer njegove misli nisu ljudske misli (Iz 55, 1-11). Šesto je čitanje odlomak iz Baruhove knjige, upućen Izraelcima koji "stare u zemlji tuđinskoj". Da bi sačuvali svoj vjerski i nacionalni identitet, trebaju u tuđini prijanjati uz Boga kao vrelo mudrosti (Bar 3, 9-15. 32 - 4, 4). Sedmo je čitanje iz Ezekielia, preko

kojega Bog obećava vratiti sužnje u zemlju djedova, dati im novo srce i u njih udahnuti svoga Duha (Ez 36, 16-17; 18-28). Takvo novo srce kršćani dobivaju krštenjem.

Nakon svakoga od starozavjetnih čitanja slijedi pripjevni psalam u kojem sudionici liturgije pjevajući razmišljaju o pročitanom. Nakon psalma svećenik moli molitvu koja se odnosi na dotično čitanje i primjenjuje ga na crkvenu zajednicu. U molitvi nakon posljednjega starozavjetnog čitanja svećenik moli Boga da na Crkvi izvede ono što obećava po proroku kako bi svijet iskusio i vidio da Bog pridiže što je palo, pomlađuje što je staro, sabire rasuto po Kristu, koji je početak svemu.

Sada svećenik intonira misni himan "Slava Bogu na visini", koji se nije pjevao u korizmi. To može biti popraćeno zvonjavom zvona, prema mjesnom običaju. U zbornoj molitvi koja slijedi svećenik izriče vjeru da Bog ovu noć obasjava slavom Kristova uskrsnuća te moli da Bog u nama oživi "duh posinstva što smo ga u krštenju primili".

Za poslanicu imamo Pavlov odlomak Rim 6, 3-11 o krštenju kao sakramentu kojim se povezujemo s Kristom umrlim i uskrsnim: "Ako smo, doista, s njime srasli po sličnosti smrti njegovoj, očito ćemo sresti i po sličnosti njegovu uskrsnuću... Ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime" (r. 5 i 8). Krštenje nas jest povezalo s Kristom raspetim i donijelo nam klicu uskrsnog života s Kristom, ali krštenik treba cijeli život usklađivati svoje postupke s darovanom

Vladimir Blažanović, <https://czk-cakovec.hr/>

kršnom milošću. Krštenje nije magijski čin unutarnje promjene niti unaprijed osiguranog spasenja, nego životno uključanje u Krista rassetog i uskrslog, koje traži život usklađen s tim darom.

Za evanđelje ove noćne mise imamo ove godine Matejev izvještaj o otkriću praznoga groba i Isusovu ukazanju ženama (Mt 28, 1-10). U usporedbi s Markovim sličnim izvještajem, Matej je pojačao elemente dostojanstva u vezi s Uskrsim. Ključna je anđelova izreka: "Uskrsnu kako reče!" (r. 6). "Kako reče" - to je dodao Matej. U toku Isusova ministerija Matej je više od ostalih evanđelista isticao kako se na Isusu ispunja Pismo (tzv. citati refleksije). Sada naglašava da se i ispunja Isusova vlastita riječ o uzvišenju nakon poniženja u smrti. Time Isusova riječ biva dignuta na razinu Pisma. Pošto anđeo protumači nadnaravni događaj uskrsnuća, ukazuje se i sam Isus ženama. Matej mu stavlja u usta grčki pozdrav: "Hairete - budite zdrave, želim vam dobro zdravlje!" Naši su prevoditelji to

pojednostavili kao da Isus pozdravlja naški: "Zdravo!" Isus je ove Židovke morao pozdraviti sa "Šalom - mir vama!". U tom je građanskom i vjerskom pozdravu uključena želja i molitva da Bog udijeli mir svoj onima koji se susreću, razilaze ili putuju. Isus traži od žena da kažu njegovoj "braći" kako trebaju ići u Galileju i tamo ga vidjeti. Anđeo ih je u r. 7 nazvao "učenicima njegovim". Već naziv "učenici" pokazuje da im je Bog oprostio što su se kukavički razbježali ispod križa te ih je ponovno postavio među učenike koji su sljedbenici. Naziv "braća" još više svjedoči o oprostjenju i rehabilitaciji. Uskrsli je na poseban način brat svojih sljedbenika na koje prenosi svoju uskrsnu milost, ali i brat svih ljudi kojima donosi plodove svoje pobjede nad smrću, grijehom i zlom.

Prvo čitanje: Post 1,1-2,2

Vidje Bog sve što je učinio: bijaše veoma dobro

Početak Knjige Postanka

U početku stvori Bog nebo i zemlju. Zemlja bijaše pusta i prazna; tama se prostirala nad bezdanom i duh Božji lebdio je nad vodama.

I reče Bog: „Neka bude svjetlost!“I bi svjetlost. I vidje Bog da je svjetlost dobra; i rastavi Bog svjetlost od tame. Svjetlost prozva Bog dan, a tamu prozva noć. Tako bude večer, pa jutro – dan prvi.

I reče Bog: „Neka bude svod posred voda da dijeli vode od voda!“I bi tako. Bog načini svod i vode pod svodom odijeli od voda nad svodom. A svod prozva Bog nebo. Tako bude večer, pa jutro – dan drugi.

I reče Bog: „Vode pod nebom neka se skupe na jedno mjesto i neka se pokaže kopno!“I bi tako. Kopno prozva Bog zemlja, a skupljene vode mora. I vidje Bog da je dobro.

I reče Bog: „Neka proklija zemlja zelenilom - travom sjemenitom, stablima plodonosnim, koja, svako prema svojoj vrsti, na zemlji donose plod što u sebi nosi svoje sjeme.“I bi tako. I nikne iz zemlje zelena trava što se sjemeni, svaka prema svojoj vrsti, i stabla koja rode plodovima što u sebi nose svoje sjeme, svako prema svojoj vrsti. I vidje Bog da je dobro. Tako bude večer, pa jutro – dan treći.

I reče Bog: „Neka budu svjetliila na svodu nebeskom da luče dan od noći, da budu znaci blagdanima, danima i godinama, i neka svijetle na svodu nebeskom i rasvjetljaju zemlju!“I bi tako. I načini Bog dva velika svjetliila – veće da vlada danom, manje da vlada noću - i zvijezde. I Bog ih postavi na svod nebeski da rasvjetljaju zemlju, da vladaju danom i noću i da rastavljaju svjetlost od tame. I vidje Bog da je dobro. Tako bude večer, pa jutro - dan četvrti.

I reče Bog: „Nek' povrvi vodom vrea živih stvorova, i ptice nek' polete nad zemljom, svodom nebeskim!“I bi tako. Stvori Bog morske grdosije i svakovrsne žive stvorove što mile i vrve vodom i ptice krilate svake vrste. I vidje Bog da je dobro. I blagoslovi ih govoreći: „Plodite se i množite i napunite vode morske! I ptice neka se namnože na zemlji!“Tako bude večer, pa jutro - dan peti.

I reče Bog: „Neka zemlja izvede živa bića, svako prema svojoj vrsti: stoku, gmizavce i zvjerad svake vrste!“I bi tako. I stvori Bog svakovrsnu zvjerad, stoku i gmizavce svake vrste. I vidje Bog da je dobro.

I reče Bog: „Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci - svoj zemlji - i svim gmizavcima što puze po zemlji!“

Na svoju sliku stvori Bog čovjeka,
na sliku Božju on ga stvori,
muško i žensko stvori ih.

I blagoslovi ih Bog i reče im: „Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite! Vladajte ribama u moru i pticama u zraku i svim živim stvorovima što puze po zemlji!“I doda Bog: „Evo, dajem vam sve bilje što se sjemeni, po svoj zemlji, i sva stabla plodonosna što u sebi nose svoje sjeme: neka vam budu za hranu! A zvijerima na zemlji i

Otpjevni psalam:

Ps 104J-2a.5-6.10.12-14.24.35c

Pošalji Duha svojega,
Gospodine, i obnovi lice zemlje!

pticama u zraku i gmizavcima što puze po zemlji u kojima je dah života - neka je za hranu sve zeleno bilje!“I bi tako. I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše veoma dobro. Tako bude večer, pa jutro - dan šesti.

Tako bude dovršeno nebo i zemlja sa svom svojom vojskom. I sedmoga dana Bog dovrši svoje djelo koje učini. I počinu u sedmi dan od svega djela koje učini.

Riječ Gospodnja.

Prvo biblijsko čitanje vazmenog bdijenja sa samoga je početka Svetoga pisma. To je opis stvaranja svijeta. No valja istaknuti i ovo: premda je Knjiga Postanka prva po redu u našim Biblijama, ona ja zapravo mlađa od mnogih drugih biblijskih knjiga. To je u biti i logično jer čovjek tek nakon određenih životnih iskustava dolazi do svijesti o Bogu kao stvoritelju. Tako je i Izraelski narod u Bogu koji ga je izveo iz ropstva, prepoznao Boga koji je stvorio čitav svijet.

Ovaj opis stvaranja literarno je uokviren ujedan 'radni' tjedan koji završava subotom kad je „Bog počnuo od svega djela koje učini“ (Post 2,2). No, subota zapravo dovršava stvaranje i daje mu smisao. Subota je također Božji dar koji Izraelci nisu imali dok su bili robovi u Egiptu. Ona je znak slobode, to jest znak služenja pravom Bogu, a ne faraonima ovoga svijeta. Izvještaj o stvaranju svijeta tu svijest poziva na slobodu prenosi na čitavo čovječanstvo. Svaki je čovjek stvoren od Boga i obdaren jednakim darom blagoslova i slobode da služi samo Bogu.

Blagoslivljaj dušo moja, Gospodina!

Gospodine, Bože moj, silno si velik!
Odjeven veličanstvom i ljepotom,
svjetlošću ogrnut kao plaštem!“

Zemlju si stavio na stupove njene: neće se poljuljati u vijeke vjekova,
pokrio si je vodama bezdanim ko haljinom,
iznad bregova stajahu vode.

Izvore svraćaš u potoke

što žubore među brdima. Uz njih se gnijezde ptice nebeske
i pjevaju među granama. .

Ti natapaš bregove iz dvorova svojih, zemlja se nasićuje plodom tvojih ruku.

Ti daješ te niče trava za stoku i bilje na korist čovjeku da izvede kruh iz zemlje.

Kako su brojna tvoja djela, Gospodine!

Sve si to mudro učinio:

puna je zemlja stvorenja tvojih.

Blagoslivljaj, dušo moja, Gospodina!

Tema stvaranja nije u Bibliji reducirana samo na Knjigu Postanku. O Božjem djelu stvaranja govore i tekstovi poput psalma 104 koji je pravi dragulj biblijske poezije. U prekrasnim slikama koje počinju sa slikom samog velikog Boga koji je zaogrnut plaštem, ističe se ne samo ljepota stvorenoga svijeta nego i Božja mudrost i ljubav kojom se brine za svoja stvorenja.

Drugo čitanje: Post 22,1-18

Žrtva praoca našega Abrahama

Čitanje Knjige Postanka

Poslije tih događaja Bog stavi Abrahama na kušnju. Zovnu ga: „Abrahame!“ On odgovori: „Evo me!“ Bog nastavi: „Uzmi svoga sina, jedinca svoga Izaka koga ljubiš, i pođi u krajinu Moriju pa ga ondje prinesi kao žrtvu paljenicu na brdu koje ću ti pokazati.“

Ujutro Abraham podrani, osamari magarca, sa sobom povede dvojicu svojih slugu i svog sina Izaka, pošto je prije nacijepao drva za žrtvu paljenicu, i uputi se na mjesto koje mu je Bog označio. Treći dan Abraham podigne oči i opazi mjesto izdaleka. Abraham onda reče slugama: „Vi ostanite ovdje uz magarca, a ja i dječak odosmo gore da se poklonimo, pa ćemo se vratiti k vama.“ Abraham uzme drva za žrtvu paljenicu, stavi ih na sina Izaka, a u svoju ruku uzme kremen i nož. Tako pođu obojica zajedno. Onda Izak reče svome ocu Abrahamu: „Oče!“ „Evo me, sine!“ - javi se on. „Evo kremen a i drva“, opet će sin, „ali gdje je janje za žrtvu paljenicu?“ „Bog će već providjeti janje za žrtvu paljenicu, sine moj!“ - odgovori Abraham. I nastave put. Stignu na mjesto o kojemu je Bog govorio. Ondje Abraham podigne žrtvenik, naslaže drva, sveže svog sina Izaka i položi ga po drvima na žrtvenik. Pruži sad Abraham ruku i uzme nož da zakolje svog sina. Uto ga zovne s neba anđeo Jahvin i poviče: „Abrahame! Abrahame!“ „Evo me!“ - odgovori on. „Ne spuštaj ruku na dječaka“, reče, „niti mu što čini! Sad, evo, znam da se Boga bojiš, jer nisi uskratio ni svog sina, jedinca svoga.“ Podiže Abraham oči i pogleda, i gle - za njim ovan, rogovima se zapleo u grmu. Tako Abraham ode, uzme ovna i prinese ga za žrtvu paljenicu mjesto svoga sina. Onome mjestu Abraham dade ime „Jahve provida“. Zato se danas veli: „Na brdu Jahvina providanja.“

Anđeo Jahvin zovne Abrahama s neba drugi put i reče: „Kunem se samim sobom, izjavljuje Jahve: Kad si to učinio i nisi mi uskratio svog jedinca sina, svoj ću blagoslov na te izliti i učiniti tvoje potomstvo brojnim poput zvijezda na nebu i pijeska na obali morskoj! A tvoji će potomci osvajati vrata svojih neprijatelja. Budući da si poslušao moju zapovijed, svi će se narodi zemlje blagoslivljati tvojim potomstvom.“

Riječ Gospodnja.

Drugo čitanje iz Knjige Postanka govori o Abrahamovoj kušnji i da bi ga se ispravno razumjelo ne smije se prekinuti na teškim mjestima nego ga se mora pročitati do kraja!

U apsolutnoj poslušnosti onomu stoje od Boga čuo Abraham je bio spreman žrtvovati, to jest ubiti vlastitoga sina Izaka. No, kako god interpretirali to stoje Bog tražio od Abrahama, nijedna interpretacija nije valjana (a raznovrsne su) ukoliko se odvoji od cjeline, tj. od toga daje Bog Abrahamu u trenutku kad je podigao ruku s nožem rekao: to ne čini!

Tako se tek cjelovitim čitanjem izmiče opasnosti pogubnih nesporazuma da se krivo shvati prava poruka Božjega glasa. No, to ne znači daje Abraham u početku postupio krivo. Do prave spoznaje Božje volje Abraham nije došao samo intelektualnim naporom i ne bi nikada do nje došao daje nije bio spreman izvršiti, a to može samo čovjek koji Bogu potpuno vjeruje. Pa čak i onda kad Bog traži ono najteže.

Služba riječi 275/14

Otpjevni psalam: Ps 16,5.8.9-11

Čuvaj me, Bože, jer se tebi utječem.

Gospodin mi je baština i čaša:

„Ti u ruci držiš moju sudbinu.“

Gospodin mi je svagda pred očima;

jer mi je zdesna, neću posrnuti.

Stog mi se raduje srce i kliče duša,

pa i tijelo mi spokojno počiva.

Jer mi nećeš ostaviti dušu u Podzemlju

ni dati da pravednik tvoj truleži ugleda .

Pokazat ćeš mi stazu života,

puninu radosti lica svoga,

sebi zdesna blaženstvo vječno.

Psalam 16 pjesma je pouzdanja u Božju dobrotu. Onaj tko se stavio svoju sudbinu u Božje ruke ne boji se ničega pa ni smrti. Osalam završava upravo jednom takvom tvrdnjom. Tko ide stazom života taj je u vječnom blaženstvu s Bogom.

Treće čitanje: Izl 14, 15-15,1

Izraelci su išli suhim posred mora

Čitanje Knjige Izlaska

„Zašto zapomažete prema meni?“ – reče Jahve Mojsiju. „Reci Izraelcima da krenu na put. A ti podigni svoj štap, ispruži svoju ruku nad morem i razdijeli ga nadvoje da Izraelci mogu proći posred mora po suhu. Ja ću otvrdnuti srce Egipćana, i oni će poći za njima, a ja ću se onda proslaviti nad faraonom i njegovim ratnicima, njegovim kolima i konjanicima. Neka znaju Egipćani da sam ja Jahve kad se proslavim nad faraonom, njegovim kolima i njegovim konjanicima.“

Anđeo Božji, koji je išao na čelu izraelskih četa, promijeni mjesto i stupi im za leđa. A i stup od oblaka pomakne se ispred njih i stade im za leđa. Smjesti se između vojske egipatske i vojske izraelske te postade onima oblak taman, a ovima rasvjetljivaše noć te tako ne mogoše jedni drugima prići cijele noći. Mojsije je držao ruku ispruženu nad morem dok je Jahve svu noć na stranu valjao vode jakim istočnim vjetrom i more posušio. Kad su se vode razdvojile, Izraelci siđoše u more na osušeno dno, a vode stajahu kao bedem njima nadesno i nalijevo. Egipćani: svi faraonovi konji, kola i konjanici, nagnu za njima u more, u potjeru. Za jutarnje straže pogleda Jahve iz stupa od ognja i oblaka na egipatsku vojsku i u njoj stvori zbrku. Zakoči kotače njihovih kola da su se jedva naprijed micali. „Bježimo od Izraelaca!“ - poviču Egipćani, „jer Jahve se za njih bori protiv Egipćana!“ Tada će Jahve Mojsiju: „Pruži ruku nad more da se vode vrate na Egipćane, na njihova kola i konjanike.“ Mojsije pruži ruku nad more i u cik zore more se vrati u svoje korito. Kako su Egipćani, bježeći, jurili prema moru, Jahve ih strmoglavi usred voda. Tako vode, slijevajući se natrag, potope kola, konjanike i svu vojsku faraonovu koja bijaše pošla u potjeru za Izraelcima - u more. I ne ostade od njih ni jedan jedini. A Izraelci išli suhim posred mora, vode im stale kao zid zdesna i slijeva. Tako Jahve u onaj dan izbavi Izraela iz šaka egipatskih, i vidje Izrael pomorene Egipćane na morskome žalu. Osvjedoči se Izrael i o silnoj moći koju Jahve pokaza nad Egipćanima. Narod se poboja Jahve i povjerova Jahvi i njegovu sluzi Mojsiju.

Tada Mojsije s Izraelcima zapjeva ovu pjesmu

Glavno pitanje koje se postavlja u prvih petnaest poglavlja Knjige Izlaska jest: tko je pravi gospodar Izraela? Je li to faraon koji narod drži u ropstvu i tlači ga prisilnim radovima, ili je to Jahve Bog koji svoj narod poziva i izvodi iz ropstva u slobodu. Prijelaz Izraelaca preko Crvenoga mora i potop faraona i njegove vojske konačna je potvrda Božje nadmoći nad faraonom: „Osvjedoči se Izrael o silnoj moći koju Gospodin pokaza nad Egipćanima“ (Izl 14,31). Bog zapravo pokazuje moć nad morem i čitavom prirodom, a potpuni potop faraona i sve njegove vojske, znak je da Bog ne štiti svoj narod od njegovih neprijatelja samo djelomično. I premda narod u mnogim trenucima i prije i poslije prijelaza preko Crvenoga mora pokazuje momente sumnje i nepovjerenja u Boga i u njegova slugu Mojsija, to ništa ne umanjuje potpunost Božjih darova.

Otpjevni psalam: Izl 15,1-6. 16-18

Zapjevajmo Gospodinu jer se slavom proslavio!

Zapjevat ću Gospodinu
jer se slavom proslavio!
Konja i konjanika
u more on je vrgao!

Moja je snaga, moja pjesma - Gospodin
jer je mojim postao izbaviteljem.
On je Bog moj, njega ja ću slaviti;
on je Bog oca moga, njega ću veličati.

Gospodin je ratnik vrstan,
Jahve je ime njegovo.
Faraonova i vojsku mu u more baci;
cvijet njegovih štitonoša potonu u Moru crvenom .

Valovi ih prekriše;
poput kamena u morske potonuše dubine.
Desnica tvoja, Gospodine, snagom se prodici;
desnica tvoja, Gospodine, raskomada dušmana .

Dovest ćeš ih i posaditi na gori svoje baštine,
na mjestu koje ti, Gospodine,
svojim učini Boravištem,
Svetištem, Gospodine, tvojom rukom sazidanim.
Vazda i dovijeka Gospodin će kraljevati .

Namjesto otpjevnoga psalma poslije trećeg čitanja vazmeno-ga bdijenja pjeva se kao logičan zaključak Mojsijeva pjesma U njoj Mojsije pjeva o netom dovršenom prelasku preko Crvenoga mora, ali s pogledom na krajnji cilj čitavoga putovanja u Obećanoj zemlji, u svetištu u kojem će Bog prebivati sa svojim narodom.

Četvrto čitanje: Rim 6, 3-11

Krist, pošto uskrsnu od mrtvih, više ne umire.

Čitanje Prve poslanice sv. Pavla apostola Rimljanima

Braćo:

Koji smo god kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt da kao što Krist slavom Očevom bî uskrišen od mrtvih, i mi tako hodimo u novosti života.

Ako smo doista s njime srasli po sličnosti smrti njegovoj, očito ćemo srasti i po sličnosti njegovu uskrsnuću. Ovo znamo: naš je stari čovjek zajedno s njim raspet da onemoća ovo grešno tijelo te više ne robujemo grijehu. Ta tko umre, opravdan je od grijeha.

Pa ako umrijesmo s Kristom, vjerujemo da ćemo i živjeti zajedno s njime. Znamo doista: Krist uskrišen od mrtvih više ne umire, smrt njime više ne gospoduje. Što umrije, umrije grijehu jednom zauvijek; a što živi, živi Bogu. Tako i vi: smatrajte sebe mrtvima grijehu, a živima Bogu u Kristu Isusu!

Riječ Gospodnja

Ovaj odlomak iz Knjiga proroka Izaije dobar je primjer kako su proročke knjige stalno podsjećanje naroda na neopozivost saveza i obećanja koja mu je Bog dao. U ovom tekstu spominje se savez s Noom u kojem Bog obećava da neće uništiti svijet (usp. Post 9,8-17). Povijesni kontekst ovoga Izaijinog odlomka jest naziranje povratka iz babilonskog sužanjstva, a upravo je Božji savez s Noom važan za obnovu izraelske zajednice u tom vremenu. Zašto? Sužanjstvo je za Izrael bila posljedica nevjernosti Božjem zakonu. I budući da je Izrael bio nevjeran, obnova naroda ne može se temeljiti na njegovoj vjernosti. Stoga je potrebno naći čvršći temelj. Prorok Izaija u ovom odlomku nalazi ga u Božjem savezu s Noom. Taj savez je, naime, bezuvjetan. Bog je svjestan „čovjekovih opakih misli“, ali ipak više neće pustiti potopa na zemlju niti uništiti živa bića (usp. Post 8,21). Drugim riječima, budući da taj savez ne ovisi o čovjekovoj vjernosti ili nevjernosti, on je neuništiv i neopoziv. Na tom temelju poslijesužanjski Izrael može bez straha graditi svoju budućnost. U tome ga utvrđuje sam Bog koji se svom narodu obraća kao suprug koji nikad neće ostaviti ženu svoje mladosti.

Služba riječi 275/14

Evandjelje: Mt 28,1-10

Trebalo je da Isus ustane od mrtvih.

Čitanje svetoga Evandjelja po Mateju

Po suboti, u osvit prvoga dana u tjednu, dođe Marija Magdalena i druga Marija pogledati grob. I gle, nastade žestok potres jer anđeo Gospodnji siđe s neba, pristupi, otkotrlja kamen i sjede na nj. Lice mu bijaše kao munja, a odjeća bijela kao snijeg. Od straha pred njim zadrhtaše stražari i obamriješe.

A anđeo progovori ženama: „Vi se ne bojte! Ta znam: Isusa Raspetoga tražite! Nije ovdje! Uskrsnu kako reče. Hajde, vidite mjesto gdje je ležao pa pođite žurno i javite njegovim učenicima da uskrsnu od mrtvih. I evo, ide pred vama u Galileju. Ondje ćete ga vidjeti. E-vo, rekoh vam.“

One otiđoše žurno s groba te sa strahom i velikom radošću otrčaše javiti njegovim učenicima. Kad eto im Isusa u susret! Reče im: „Zdravo!“ One polete k njemu, obujme mu noge i ničice mu se poklone. Tada im Isus reče: „Ne bojte se! Idite, javite mojoj braći da pođu u Galileju! Ondje će me vidjeti!“

Riječ Gospodnja

Na Isusov grob prve dolaze žene koje su ga pratile do posljednjega časa života. One su stalno išle za njim, i žele biti s njime i nakon smrti. Bog ih je nagradio time što su postale prve navjestiteljice Isusova uskrsnuća. Na grobnom kamenu susreću anđela koji ih najprije šalje Isusovim učenicima. Oni su za vrijeme Isusove muke pobjegli (Mt 26,56), ali Isus želi obnoviti zajedništvo s njima kako im je obećao na putu prema Maslinskoj gori: „Tada im reče Isus: 'Svi ćete se vi još ove noći sablazniti o mene. Ta pisano je: Udarit će pastira i stado će se razbjeći. Ali kad uskrsnem, ići ću pred vama u Galileju.'“ (Mt 26,31-32).

Posebnost Matejeva izvještaja jest da se ta Isusova poruka dvaput ponavlja na dan uskrsnuća. Žene je najprije čuju od anđela koji im se ukazao na grobu, a potom i od samog Isusa kojega susreću odlazeći od groba sa strahom i radošću.

To ponavljanje Isusova poziva ističe njegovu čvrstu volju da obnovi zajedništvo sa svojim učenicima. Oni sami to nisu sposobni učiniti, i da ih uskrsli Isus nije htio vidjeti, vijest o njegovu uskrsnuću za njih ne bi bila u punom smislu radosna vijest. No, uskrsli Isus svoje učenike zove braćom i čeka ih u Galileji, to jest ondje gdje ih je i prvi put pozvao. Sada je svaki trenutak koji su proveli zajedno obasjan svjetlom uskrsnuća.

Vjerujem

'Ova uskrсна noć ništi grijehe, pere krivice i nedužnost vraća palima, a radost tužnima. Dokida mržnju, uspostavlja slogu i svladava nasilje. Noć je to koja nebesko sa zemaljskim, božansko s ljudskim povezuje.'

Cjelokupno čovječanstvo je, kao što smo čuli u čitanjima, bilo usmjereno prema ovoj noći u kojoj Krist dovršava svoje djelo ljubavi. Zato ova noć započinje obredom donošenja svjetla Kristova u mrak čovječanstva.

Druga veoma bitna oznaka ove noći je primanje sakramenta krsta odraslih osoba koje se svjesno opredjeljuju za kršćanstvo. Odgovor na Kristov poziv uvijek pretpostavlja osobnu odluku. Zato je važan noćasnji obred primanja odraslih u kršćanstvo.

Mi, koji smo kršteni kao djeca ili dojenčad, noćas imamo priliku obnoviti krsna obećanja koja su, tijekom krštenja, u naše ime dali roditelji i kumovi. Uostalom, svoju vjeru redovito javno priznajemo svake nedjeljne i blagdanske svete mise dok molimo Nicejsko-carigradsko vjerovanje.

Cesto, sudjelujući u nedjeljnom ili blagdanskome euharistijskom slavlju, protrnem od miline dok se moli Nicejsko-carigradsko vjerovanje. Pomislim na davnu 325. godinu kada se tristetinjak biskupa sastalo u Niceji, na prvom ekumenskom saboru, kako bi zauzeli stav o opasnom nauku onog Aleksandrinca koji je uzdrmao

osnove kršćanstva. Dopustivši Kristovom Svetom Duhu da ih vodi, apostolski nasljednici sastaviše kratki obrazac u kojemu su saželi osnovne istine kršćanstva. Da više nitko ne može reći da ne zna što kršćani vjeruju.

Ipak, mnogi se dadoše zavesti i uznemirivahu Crkvu u nadolazećim desetljećima. Njihov zavodljivi nauk raspršiše nezaustavljivi Atanazije i trojica velikih Kapadočana svojom jasnoćom i istinitim naučavanjem. Ne samo da su razjasnili kristološke i trinitarne kategorije, nego su nas naučili da u protivljenjima, podmetanjima ili otvorenim napadima ne gledamo uvijek opasnost, nego da to istodobno doživimo i kao mogućnost da sebi pojasnimo ono uz što načelno pristajemo, da se temeljitije opredijelimo i svjedočanskije živimo vlastito opredjeljenje.

Obrazac vjeroispovijesti napisan u Niceji, dopuniše sudionici drugoga ekumenskog, a prvog od carigradskih sabora, 381. godine. I tako nam ostaviše u baštinu Nicejsko-carigradsko vjerovanje. 1 o toj darovanoj baštini, o toj crkvenoj predaji razmišljam svaki put dok molim s braćom i sestrama za vrijeme svete mise.

Sastavljeni obrazac se najprije počeo koristiti tijekom dijeljenja sakramenta krsta, a doskora bijaše uveden i u liturgiju svete mise. I do dana današnjega, gdje god da se kršćani okupe na blagovanje Riječi, Tijela i Krvi, moli se Nicejsko-carigradsko vjerovanje. Ne mogu, a da ne pomislim na tolike ljude svih prostora i vremena koji su ispovijedali svoju vjeru baš tim riječima.

Osjećam kako zajedno sa mnom ispovijest vjere izriče mnoštvo mučenika, mnoštvo svetaca, mnoštvo pokajnika, mnoštvo molitelja, mnoštvo tragatelja, mnoštvo znanih i neznanih. Velikani i neupamćeni, cijenjeni i prezirani, sluge i gospodari, saveznici i neprijatelji, zanesenjaci i staloženi, reformatori i konzervativci, umnici i neuki. Čujem svaki pojedini njihov glas. I osjećam kako mi dolaze, kako se okupljaju i rastu, kako tvore nepregledni niz koji mene, dijete ovoga prostora i vremena, uzdiže mišlju da sam dionik nečega velikog i nezaobilaznog.

Ali znam da bi tradicija bez neprekidnoga posadašnjenja bila tek prošlost. Možda uzvišena, dična i bogata, ali ipak najobičnija prošlost. Ako ja zasutim oni koji me slušaju neće čuti riječi kojima su ispovijedali vjeru naraštaji prije nas. Čudan je to, ali neopisivo poticajan apsurd kršćanstva. Nasljednici smo svete i velike baštine koja prestaje biti živa i poticajna ako mi nismo živi i poticajni. Karike smo u čvrstom lancu kojemu snaga sada ovisi o našoj izdržljivosti. I ukoliko odlučimo prekinuti taj lanac neće nas u tome spriječiti niti Bog, Poštivatelj čovjekovih odluka. Zato biti kršćanin znači svakodnevno moliti: Evo me, Gospodine. Neka bude po tvojoj Riječi. 1 ponavljati riječi molitve: Daj nam danas... Biti kršćanin znači biti ponizno zahvalan za sve ono čime se s pravom možemo ponositi. I nastojati da i ovaj naraštaj pris-pije u zajednicu svetih.

Darko Tepert, <https://www.glas-koncila.hr>

Uskrsnu kako reče

A toga jutra, u osvitom mladom,
dok ih je strahom mučila tjeskoba,
išle su žene zabrinute,
kradom da vide Njega u tišini groba.

I gle, pred njima kamen je odvaljen,
iz njega mir svečani tiho teče.
Anđeo malo od groba udaljen:
Uskrsnu Isus kako jednom reče.

I one pune radosti, ganuća,
utjehe, koja strah sa usta skida,
vjesnice bjehu slavnog uskrsnuća

i vraćenog ugašenog vida.
I sve su bile dirnute ljepotom,
koja je jutros sjala nad Golgotom.

Ante Jakšić

Prvo čitanje: Dj 10, 34a.37-43

S njime smo zajedno jeli i pili pošto uskrsnu od mrtvih.

Čitanje Djela apostolskih

U one dane: Prozbori Petar i reče: „Vi znate što se događalo po svoj Judeji, počevši od Galileje, nakon krštenja koje je propovijedao Ivan: kako Isusa iz Nazareta Bog pomaza Duhom Svetim i snagom, njega koji je, jer Bog bijaše s njime, prošao zemljom čineći dobro i ozdravljajući sve kojima bijaše ovladao đavao. Mi smo svjedoci svega što on učini u zemlji judejskoj i Jeruzalemu. I njega smakoše, objesivši ga na drvo! Bog ga uskrisi treći dan i dade mu da se očituje – ne svemu narodu, nego svjedocima od Boga predodređenima – nama koji smo s njime zajedno jeli i pili pošto uskrsnu od mrtvih. On nam i naloži propovijedati narodu i svjedočiti: Ovo je onaj kojega Bog postavi sucem živih i mrtvih! Za nj svjedoče svi proroci: da tko god u nj vjeruje, po imenu njegovu prima oproštenje grijeha.“

Riječ Gospodnja.

Počevši s Uskrsom, kroz cijelo vazmeno vrijeme liturgija kao prvo čitanje predlaže odlomke iz Djela apostolskih koja progovaraju o životu prve Crkve. Za sam Uskrs predviđeno je čitanje odlomka iz Petrova govora rimskomu časniku Korneliju u Cezareji. Bio je to prvi poganin i prvi čovjek koji nije bio pripadnik židovskoga naroda a primio je navještaj o Isusu Kristu i bio je kršten. Danas se svi biblijski znanstvenici slažu da govori koje nalazimo u Djelima apostolskim nisu točni zapisnici onoga što su Petar, Pavao ili drugi doista govorili, nego su primjeri kerigme, to jest primjeri onoga temeljnoga navještaja kršćanske poruke kakvi su se mogli čuti u prvoj Crkvi. Jasno, i pisac Djela apostolskih onaj je isti koji je napisao i Lukino evanđelje, tom navještaju dao svoj osobni pečat koji je odražavao i potrebe Crkve za koju je pisao. Taj navještaj ima nekoliko glavnih točaka. Prva je točka Isusovo javno djelovanje koje završava njegovom smrću na križu zbog Izraelova odbijanja da prihvati ponuđeno spasenje. Druga je točka Kristovo uskrsnuće kao znak božanske potvrde svega što je Isus činio i naučavao nasuprot kasnijim protivnicima kršćanstva. Treća je točka svjedočanstvo koje apostoli daju o svim događajima Isusova života, muke, smrti i uskrsnuća. Tako je kršćanska vjera utemeljena na osobnom svjedočanstvu apostola, a onda i na osobnom svjedočanstvu onih koji su na apostolsku riječ povjerovali.

Otpjevni psalam: 118,1-2. 16-17. 22-23

Ovo je dan što ga učini Gospodin, kličimo i radujmo se njemu.

Zahvaljujte Gospodinu jer je dobar,
jer je vječna ljubav njegova!

Neka rekne dom Izraelov:

„Vječna je ljubav njegova!“

Gospodnja se uzdignu desnica,
Gospodnja se proslavi desnica!

Ne, umrijeti neću, nego živjeti
i kazivati djela Gospodnja.

Kamen koji odbaciše graditelji
postade kamen zaglavni
Gospodnje je to djelo:

kakvo čudo u očima našim!

Otpjevni psalam isti je kao i na Vazmenom bdjenju, s time da se umjesto otpjeva Aleluja, aleluja, aleluja može pjevati

„Ovo je dan što ga učini Gospodin: kličimo i radujmo se njemu!“ Te riječi uzete su iz samog psalma 118 (r.24) i primijenjene su na Isusovo uskrsnuće čime ističu puninu Božje snage koja se očitovala u pobjedi života nad smrću, i radosti nad žalošću.

Drugo čitanje: Kol 3, 1-4

Tražite što je gore, gdje Krist sjedi.

Čitanje Prve poslanice sv. Pavla apostola Kološanima

Braćo:

Ako ste suuskršli s Kristom, tražite što je gore, gdje Krist sjedi zdesna Bogu! Za onim gore težite, ne za zemaljskim! Ta umrijeste i život je vaš skriven s Kristom u Bogu! Kad se pojavi Krist, život vaš, tada ćete se i vi s njime pojaviti u slavi.

Riječ Gospodnja

Odlomak iz Poslanice Kološanima upozorava kršćane da su i oni „suuskršli s Kristom“. Izraz „suuskršnuti“ nalazi se samo u dvije srodne poslanice, Efežanima i Kološanima. Prema Poslanici Efežanima, vjernici su, zbog Božje „velike ljubavi“, oživljeni zajedno s Kristom, s njime uskrišeni i posađeni „na nebesima u Kristu Isusu“.

Poslanica Kološanima podsjeća da su vjernici u krštenju „suukopani“ s Kristom i skupa s njime „suuskršli po vjeri u snagu Boga koji ga uskrisi od mrtvih.“ Riječ je, tako, o otajstvenom sjedinjenju vjernika s Kristom koje se već dogodilo. Glagol synegeiro (suuskršnuti) uvijek je u prošlom vremenu, pa su oni već suuskršli s Kristom. Upravo zbog takvoga novoga stanja vjernikâ, oni su upozoreni da već pripadaju drugomu svijetu, onomu nebeskomu, te im je i tražiti ono „što je gore“. Duhovno i skriveno jedinstvo s Kristom uskrsnim, već sada, daje sigurnost i buduće proslave.

Živjeti kao kršćanin, biti kršćanin, znači živjeti Uskrs svakoga dana. Današnji blagdan pomaže vjernicima da se sjete tko su, da se sjete da su s Kristom već uskrsnuli i da ih je on već obnovio i proslavio. Današnji blagdan podsjeća vjernike da su ovdje za druge kako bi i drugima pomogli da žive radost novoga života. To svjedočenje počinje od vlastite obitelji opraštanjem, onim malenim znakovima ljubavi, požrtvovnošću za drugoga, životom za drugoga.

Evandjelje: Iv 20,1-9

Tražite što je gore, gdje Krist sjedi.

Čitanje svetoga Evandjelja po Ivanu

Prvog dana u tjednu rano ujutro, još za mraka, dođe Marija Magdalena na grob i opazi da je kamen s groba dignut. Otrči stoga i dođe k Šimunu Petru i drugom učeniku, kojega je Isus ljubio, pa im reče: „Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga staviše.“

Uputiše se onda Petar i onaj drugi učenik i dođoše na grob. Trčahu obojica zajedno, ali onaj drugi učenik prestignu Petra i stiže prvi na grob. Sagne se i opazi poboje gdje leže, ali ne uđe. Uto dođe i Šimun Petar koji je išao za njim i uđe u grob. Ugleda poboje gdje leže i ubrus koji bijaše na glavi Isusovoj, ali nije bio uz poboje, nego napose svijen na jednome mjestu.

Tada uđe i onaj drugi učenik koji prvi stiže na grob i vidje i povjerova. Jer oni još ne upознаše Pisma da Isus treba da ustane od mrtvih.

Riječ Gospodnja

Evandeoski odlomak nastavlja s temom svjedočenja. Prema Ivanovu evandjelju, prva osoba koja je na uskrsnu nedjelju krenula prema Isusovu grobu bila je Marija Magdalena. Ipak, Ivan tako slaže svoj izvještaj da prvotno svjedočanstvo čuva za Petra. Stoga Marija Magdalena ne ulazi u grob, nego odmah odlazi „k Šimunu Petru i drugom učeniku, kojega je Isus ljubio“. Obično se drži da je taj „drugi učenik“ sâm evandelist Ivan, a poneki znanstvenik misli i da pod nazivom ljubljenoga učenika Ivan podrazumijeva svakoga vjernika. Nakon što su primili vijest o praznom grobu Petar i ovaj drugi učenik kreću prema grobu.

Kršćanska je vjera utemeljena na osobnom svjedočanstvu apostola, a onda i na osobnom svjedočanstvu onih koji su na apostolsku riječ povjerovali.

Trčanje izriče njihovu ljubav prema Isusu, onu ljubav koju će kasnije Petar triput morati potvrditi. Premda na grob najprije stiže drugi učenik, on dopušta Petru da uđe prvi. Evandelist opet tako raspoređuje pripovijedanje da Petar bude prvi i najizvršniji svjedok, ali i onaj koji treba prosuditi o čemu je riječ. U grobu nalaze „poboje gdje leže i ubrus koji bijaše na glavi Isusovoj, ali nije bio uz poboje, nego napose svijen na jednome mjestu“. Sve što je uz Isusa bilo u grobu i dalje je stajalo tu, samo tijela nije bilo. Činjenica da je ubrus bio napose, a ne uz poboje govori da se dogodio neki pokret unutar groba. Nakon Petra u grob ulazi i onaj drugi učenik „i vidje i povjerova“. To je svrha kršćanskoga svjedočenja čiji je prvi uzor Marija Magdalena. Ovaj „drugi učenik“ potrčao je na svjedočenje Marijino, želeći i svojim očima provjeriti sadržaj njezina svjedočanstva, premda ni sama Magdalena još nije vjerovala.

Ivan je vidio isto što i Marija, no on je povjerovao. Evandelist tumači: „Jer oni još ne upознаše Pisma da Isus treba da ustane od mrtvih.“ Ivan je povjerovao i postaje svjedok, pa i svoje Evandjelje piše kako bi svjedočio uskrsnu vjeru. Zato će u prvom zaključku njegova Evandjelja i pisati: „Isus je pred svojim učenicima učinio i mnoga druga znamenja koja nisu zapisana u ovoj knjizi. A ova su zapisana da vjerujete: Isus je Krist, Sin Božji, i da vjerujući imate život u imenu njegovu.“ To je smisao Kristova uskrsnuća. Naglašavanje da učenici još nisu upoznali Pisma može značiti da im je kao svjedok bio dovoljan sâm Isus čije su djelovanje pratili od samoga početka. Svjedok je za njega kroz Evandjelje bio i Otac i Pismo i Abraham i Ivan Krstitelj i Isus sâm. Sada je na učenicima da nastave svjedočiti.

Darko Tepert, <https://www.glas-koncila.hr>

Marijo, o reci što je...

Molim za milost: da uskrsnuće bude temelj moje vjere!

Prvog dana u tjednu rano ujutro, još za mraka, dođe Marija Magdalena na grob i opazi da je kamen s groba dignut. Otrči stoga i dođe k Šimunu Petru i drugom učeniku, kojega je Isus ljubio, pa im reče: „Uzeše Gospodina iz groba i ne znamo gdje ga štoviše.“

Sve je bilo zastalo u životu Isusovih učenika nakon svega što su doživjeli zadnja tri dana. Isusa više nema. Ne znaju što će biti s njima. Kakva im je budućnost? Potpuno su dezorijentirani i prestrašeni. Nigdje u njima nema pomisli da bi se nešto moglo dogoditi s Isusom nakon što je položen u grob na koji je navaljen teški kamen. I u tom beznađu i mraku najednom se pojavio tračak nade.

Jedna je žena snažno lupala na zaključana vrata iza kojih su bili prestrašeni učenici. Bila je to Marija Magdalena. Čini se da ona nije mogla prihvatiti čin-jenicu Isusove smrti. Pratila je Isusa od onoga trenutka kad ju je oslobodio od Zloga. Bila mu je neizmjerljivo zahvalna. Napose je bolno proživljavala zadnje Isusove dane. Muka Isusova bila je i njezina muka. Najradije bi bila umrla zajedno s Isusom. Nije mogla shvatiti da su tako mogli postupati s Isusom. U svojoj nemoći da bilo što učini još je snažnije proživljavala

Isusovu agoniju i smrt. Kada se sve smirilo i kad je Kalvarija bila pusta, odlučila je poći na grob i moliti. Htjela je biti sama sa svojim Učiteljem i o svemu razmišljati u miru. Nije se mogla pomiriti s činjenicom da Isusa više nema. Nije mogla prihvatiti stvarnost da takva osoba može jednostavno nestati. I kad je došla, bila je zaprepaštena prizorom koji je ugledala. Ništa nije onako kako su to ostavili nakon ukopa. Zbunjena je. Što učiniti? Trči što brže može da to kaže učenicima. Možemo zamisliti kako zadihana govori što je vidjela. I kako su učenici primili tu vijest.

Gospodine, hvala ti za ljubav koju nam je svjedočila Marija Magdalena. Nju je nosila nutarnja vjera i htjela je biti pokraj tebe, uz tvoj grob. Udijeli nam nešto od njezine ljubavi i spremnosti da te tražimo i onda kad nam se čini da si odsutan i da te nema u našem životu.

Uputiše se onda Petar i onaj drugi učenik i dođoše na grob. Trčahu obojica zajedno, ali onaj drugi učenik prestignu Petra i stiže prvi na grob. Sagne se i opazi povoje gdje leže, ali ne uđe. Uto dođe i Šimun Petar koji je išao za njim i uđe u grob. Ugleda povoje gdje leže i ubrus koji bijaše na glavi Isusovoj, ali nije bio uz povoje, nego napose svijen na jednome mjestu.

Marijina je vijest bila poput malja. Kao munja je rasvijetlila mrak u kojemu su bili.

<https://www.ferata.hr>

Učenicima se vrtjelo u glavi. Nisu mogli vjerovati. Samo su se pogledali. Ništa im nije jasno. Nastao je tajac. U svemu se prvi snalaze Petar i Ivan. Usudili su se napustiti zatvorenu prostoriju i svoje prijatelje. Nešto se dogodilo. Njihova žurba i trčanje pokazuju koliko su uzbuđeni i žele se sami uvjeriti da je to sve tako kao što je Magdalena ispripravila. Da, sve je tako. Nisu to bile Marijine tlapnje ni buncanje. Grob je prazan, ali sve je u njemu uređeno i na svojem mjestu. Isusa nema. Ništa ne shvaćaju i ne razumiju. Nema tu ničega izvanrednog. Nema nikakvih tragova da se dogodilo nešto nasilno. Oko njih su sve jednostavni i konkretni znakovi. Sve je u najboljem redu. Kao da nitko nije bio pokopan. Nikakvih znakova nema.

Ubrusi su složeni i kao da ih nitko nije dirao. Petar i Ivan još ništa iz toga ne mogu zaključiti.

Gospodine, kako je to uskrsno jutro izgledalo mirno i obično. Tebe više nema u grobu. Dogodilo se ono što si barem triput govorio svojim učenicima, ali oni to nisu zapamtili. Nitko nije vidio tvoje uskrsnuće. Nitko ga ne može opisati. Ono je iznad ovih, naših kategorija prostora i vremena kojima Ti više ne podliježeš. Sada počinje drukčiji način tvoje prisutnosti među učenicima, a onda i među nama. Prostor te

više ne može skućiti niti vrijeme ograničiti. To još nije jasno ni Petru ni Ivanu. Oni gledaju i pitaju se što bi to moglo biti. Ne mogu protumačiti što se dogodilo.

Tada ude i onaj drugi učenik koji prvi stiže na grob i vidje i povjerova. jer oni još ne upознаše Pisma da Isus treba da ustane od mrtvih.

Petar i Ivan su u grobu i još uvijek u mraku. Sv. Ivan je pisao svoje evanđelje dosta kasnije, kad je mnoge stvari drukčije gledao i bolje shvatio. U tim trenutcima oni pomalo počinju gledati očima vjere. Pomalo im sviće ono što je njihov Gospodin govorio. Da, samo se vjerom može u grobu gledati u uskrsnuće. Ni danas nije ništa drukčije. Kad dođemo do groba, dalje više ne možemo. Tu nam ne pomaže nikakva znanost. Tu je nemoćna svaka tehnika. Tu počinje govor vjere u svjetlu evanđelja.

Gospodine, ti si pobijedio smrt i uskrsnuo snagom Oca i Duha Svetoga. Nakon toga smrt nije više nepremostiva zamka čovjeku. Može joj ići s pouzdanjem, jer si ti na prijelazu iz ovoga svijeta u onaj drugi i čekaš ga. Hvala što znam da mi netko pruža ruku u grobnome mraku i raduje se što me izvodi u svjetlo života.

Mirko Nikolić

NAŠI POKOJNI

STJEPAN GRGIĆ,

PU sisačko - moslavačka, Sisak, 9. travnja 1993.

BOŽIDAR OSTOVIĆ,

PU primorsko - goranska, u službi, Opatija, 10. travnja 1992.

MARINKO UDOVIČIĆ,

PU splitsko - dalmatinska, Južno bojište, 10. travnja 1992.

TOM LITZ,

PU osječko - baranjska, 13. travnja 1993.

IVICA CAVALLI,

PU požeško - slavonska, Pakrac, 13. travnja 1994.

PAŠK GOJANI,

PU zagrebačka, 14. travnja 1994.

MARKO PAPAK,

PU brodsko - posavska, Slavonski Brod, 14. travnja 1995.

MARIO VUČKOVIĆ,

PU zagrebačka, 15. travnja 1994.

POČIVALI U MIRU